

Bankovní institut vysoká škola Praha

Katedra práva a veřejné správy

Metody sestavování rozpočtu EU

Bakalářská práce

Autor: Romana Volná

Veřejná správa a Evropská unie

Vedoucí práce: Ing. Vladimír Karásek

Praha

Duben, 2012

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci zpracovala samostatně a v seznamu uvedla veškerou použitou literaturu.

Svým podpisem stvrzuji, že odevzdaná elektronická podoba práce je identická s její tištěnou verzí, a jsem seznámena se skutečností, že se práce bude archivovat v knihovně BIVŠ a dále bude zpřístupněna třetím osobám prostřednictvím interní databáze elektronických vysokoškolských prací.

V Praze, dne 30. 04. 2012

Romana Volná

Anotace

Předmětem bakalářské práce „Metody sestavování rozpočtu EU“ je rozbor fungování evropského rozpočtu, zaměřením se na jeho příjmovou a výdajovou stránku a následně na jeho schvalování evropskými institucemi. Zpočátku se zabývám samotnou charakteristikou rozpočtu EU, tedy jeho složením, velikostí a především vývojem jednotlivých období finanční perspektivy. Dále zmiňuji, že je nutné unijní rozpočet reformovat, a to jak na straně příjmů, tak i výdajů, aby mohl lépe reagovat na měnící se hospodářskou situaci a plnit cíle stanovené Evropskou unií. V kapitole o příjmech je obsažena současná struktura rozpočtových zdrojů a návrh možných nových alternativních příjmů. Rozpočet je nyní financován převážně z příspěvků členských států, systém financování z vlastních zdrojů rozpočtu je pro současné potřeby nedostatečný. Další část práce je zaměřena na výdaje evropského rozpočtu, které financují politiky EU. Nakonec se zaměřuji na evropské instituce schvalující rozpočet EU.

Klíčová slova: rozpočet EU, příjmy rozpočtu, výdaje rozpočtu, finanční perspektiva, politiky EU, instituce EU

Annotation

The subject of the thesis „Structure of the EU budget“ is to analyze the functioning of the EU budget, focusing on its income and expenditure side as well as on its approval of the European institutions. Initially I discuss the characteristics of the EU budget, its structure, size and especially the development of individual financial perspective. Furthermore, I also discuss the need to reform the EU budget, both on the revenue side and expenditure in order to better respond to changing economic situation and meet the objectives set by the European Union. In the chapter concentrating on income is included the current structure of budgetary resources and proposal of possible new alternative income. The budget is now financed largely by contributions from member states, the system of financing from own resources is at the moment insufficient for current needs. Another part of this thesis is focused on the European budget expenses to fund EU policies. Finally, I focus on the European institutions approving the EU budget.

Key words: EU budget, budget revenues, budget expenses, financial perspective, EU policies, EU institutions

Obsah

Úvod	6
1 Charakteristika rozpočtu EU	8
1.1 Velikost rozpočtu EU	8
1.2 Skladba rozpočtu EU	8
1.3 Finanční perspektiva EU	9
1.3.1 Finanční perspektiva pro období 1988-1992	10
1.3.2 Finanční perspektiva pro období 1993-1999	11
1.3.3 Finanční perspektiva pro období 2000-2006	11
1.3.4 Finanční perspektiva pro období 2007-2013	12
1.3.5 Finanční perspektiva pro období 2014-2020	13
1.4 Rozpočtové zásady	14
1.5 Rozpočtová kontrola	14
1.6 Rozpočtové bilance	15
1.7 Reforma rozpočtu EU	16
2 Sestavení příjmové stránky rozpočtu EU	20
2.1 Vývoj vlastních zdrojů	21
2.2 Tradiční vlastní zdroje	23
2.3 Zdroj založený na DPH	24
2.4 Zdroj založený na HND	24
2.5 Ostatní zdroje rozpočtu	25
2.6 Reforma příjmové stránky rozpočtu EU	26
2.7 Alternativní zdroje rozpočtu EU	27
2.8 Hodnocení příjmové stránky rozpočtu	31
3 Sestavení výdajové stránky rozpočtu EU	32
3.1 Udržitelný růst	33
3.2 Ochrana přírodních zdrojů a hospodaření s nimi	36
3.3 Občanství, svoboda, bezpečnost a právo	38
3.4 Evropská unie jako globální partner	40
3.5 Administrativa	42
3.6 Hodnocení výdajové stránky rozpočtu EU	43
4 Schvalování rozpočtu EU	44
4.1 Evropský parlament	44

4.2	Rada Evropské unie	47
4.3	Evropská komise	48
4.4	Rozpočtová procedura	49
	Závěr	52
	Seznam použité literatury	54

Úvod

Tato bakalářská práce je zaměřena na fungování a strukturu evropského rozpočtu. Jedná se o velmi rozsáhlé téma, které bude blíže vysvětleno zkoumáním jeho složení, tedy příjmové a výdajové stránky. Bude přínosné se dozvědět, jak unijní rozpočet funguje, odkud se získávají prostředky sloužící na financování činností Evropské unie a zjistit zda existují nějaké problémy v rámci evropského rozpočtu.

Začátek práce bude věnován obecné charakteristice rozpočtu EU, například tomu jaká je velikost rozpočtu nebo jestli je pro potřeby Evropské unie dostačující. K tomu patří i vymezení jeho složení, tedy určení odkud finanční prostředky do rozpočtu přicházejí a naopak na co jsou vynakládány. V této souvislosti jsou sestavovány víceleté finanční rámce, které by měly být přizpůsobeny svou strukturou aktuální hospodářské situaci, aby byla Evropská unie připravena adekvátně čelit stále novým výzvám. Součástí této kapitoly budou i rozpočtové bilance, které určují, jestli členský stát do rozpočtu více přispívá nebo z něj více čerpá.

V další kapitole bude znázorněna skladba příjmové stránky rozpočtu, od počátku až po její současnou strukturu, tvořenou tradičními vlastními zdroji, podílu na DPH a zdroji z HND členských států. Objevují se snahy o reformu této existující struktury a hlavně o zavedení nových daňových finančních zdrojů pro evropský rozpočet. Současná skladba příjmů se v podstatě nezměnila od svého vzniku, a proto by měla být reformována, aby lépe reagovala na potřeby rozšiřující se Evropské unie a plnila aktuální politické priority.

Následující kapitola bude zaměřena na výdajovou stránku rozpočtu EU, tedy na jednotlivé evropské politiky, které jsou z unijního rozpočtu financovány. Prostřednictvím politik se EU snaží dosahovat svých cílů, například stát se konkurenceschopnou ekonomikou. Proto by se měla snažit alokovat své finanční prostředky více právě na ty politiky, které složí k plnění daných priorit a cílů.

Poslední kapitola bude věnována jednotlivým evropským institucím schvalující a plnící evropský rozpočet. Jedná se o Evropský parlament, Radu Evropské unie a Evropskou komisi, které se podílejí na rozpočtové proceduře, tedy na schvalování rozpočtu EU.

Cílem mé práce tedy bude analytickou metodou rozebrat strukturu rozpočtu EU a zaměřit se na jeho současné problémy. S tím se pojí vysvětlení z jakých zdrojů je rozpočet Unie financován, jejich vývoj a současná skladba příjmové stránky s návrhem možné reformy. Na druhé straně prozkoumám také výdaje rozpočtu, do jakých oblastí směřují evropské finance, a v souvislosti s tím určím cíle evropských politik. Nakonec se zaměřím na funkce a pravomoci jednotlivých evropských institucí odpovídajících za schvalování a plnění rozpočtu EU. Informace budu čerpat z dostupných odborných publikací a z internetových stránek specializovaných na Evropskou unii.

1 Charakteristika rozpočtu EU

Rozpočet Evropské unie slouží k finančnímu zajištění Unie a především k financování jejich politik. Je tvořen příjmy a výdaji, které se značně liší od rozpočtů jednotlivých členských států a také od struktury federálních rozpočtů. Představuje spíše široce zaměřený fond, na rozdíl od skutečného rozpočtu. Rozpočtové příjmy mají převážně příspěvkový charakter a ani výdaje nekopírují tradiční skladbu národních rozpočtů. Evropský rozpočet navíc vůbec nefinancuje tradiční oblasti, které jsou pokryté státními rozpočty, jako např. armáda, zdravotnictví nebo sociální dávky.¹

1.1 Velikost rozpočtu EU

Přes velkou rozlohu území, vysoký počet obyvatel a ekonomický potenciál je rozpočet EU velmi malý. Evropský rozpočet je menší než národní rozpočet středně velkého členského státu, jako je např. Rakousko nebo Belgie. Dalším důkazem tohoto tvrzení je fakt, že rozpočet EU představuje přibližně 1 % hrubého domácího produktu (HDP – celková peněžní hodnota veškerého zboží a služeb vyprodukovaná v EU), zatímco rozpočty členských států mají v průměru 44 % HDP.²

Jak už bylo zmíněno, je to způsobeno především tím, že evropský rozpočet neplní běžné funkce národních rozpočtů, tedy nevyplácí sociální dávky, důchody, nezajišťuje financování zdravotní péče či výdaje na zbrojení.³ Velikost rozpočtu je často diskutované téma, kdy na jedné straně je snaha států o udržení rozpočtu kolem 1 % HDP, tedy neochota společný rozpočet navýšit a na straně druhé naopak kladené nároky na zvýšení objemu rozpočtu.⁴

1.2 Skladba rozpočtu EU

Jak už bylo zmíněno, rozpočet se skládá z příjmové a výdajové stránky, které musejí být vyrovnané. Mezi rozpočtové příjmy patří:

1. Tradiční vlastní zdroje, aktuálně tvoří 15 % podíl v rozpočtu EU složený z:

---

¹ KÖNIG, P. a kol. Rozpočet a politiky Evropské unie: Příležitost pro změnu. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2009. 630 s. ISBN 978-80-7400-011-9.

² European Commission. Financial programming and budget: Myths and facts [online]. Dostupný z WWW: <http://ec.europa.eu/budget/explained/myths/myths_en.cfm#1of15>.

³ KÖNIG, P., LACINA, L., OSTŘÍŽEK, J., PŘENOSIL, J., STREJČEK, P. Učebnice evropské integrace. 3. vyd. Brno: Barrister & Principal, o. s., 2011, str. 322. ISBN 978-80-87474-31-0.

⁴ Euroskop.cz. Problémy rozpočtu EU [online]. Dostupný z WWW: <<http://www.euroskop.cz/8921/sekce/problemy-rozpocetu-eu/>>.

- cla z obchodu se třetími zeměmi vybraná podle společného celního tarifu
  - zemědělské dávky (cla uvalená na dovoz zemědělských produktů)
  - dávky z cukru a izoglukózy
2. Podíl na dani z přidané hodnoty (DPH)
  3. Podíl z hrubého národního důchodu (HND) členských států
  4. Ostatní neboli další zdroje
    - přebytky z předcházejícího roku
    - příjmy z administrativních operací institucí
    - úroky z opožděných splátek
    - sankce, apod.

Detailnímu popisu systémů příjmů bude věnována kapitola 2. Výdajová stránka je nastíněna v podkapitole finanční perspektivy EU, podrobněji bude rozebrána v kapitole 3.

1.3 Finanční perspektiva EU

Finanční perspektiva představuje víceletý finanční rámec Evropské unie, který je tvořen dohodou mezi Komisí, Parlamentem a Radou EU ve formě tzv. meziinstitucionální dohody. Sjednával se na období pěti let, ale od roku 1993 je sedmiletý.

Finanční perspektiva je základním finančním dokumentem, který je schvalován postupně všemi orgány Unie jako základní rozpočtový dokument s tím, že v jeho rámci je i rozpis podle jednotlivých let, což umožňuje urychlit proces schvalování rozpočtu pro jednotlivé roky zejména proto, že hlavní boje při jeho sestavování proběhnou v několikaletém období příprav rozpočtového rámce a při schvalování ročního rozpočtu se z něho vychází a vlastně jde jen o jeho upřesňování.

Finanční rámec stanovuje rozpočtové priority EU a určuje stropy výdajů pro každou z priorit na jednotlivé roky. Pro každý rok a pro všechny okruhy a podokruhy určuje výši přidělů na závazky a přiděly na platby. Výše stropů výdajů bývá stanovena v cenách roku, ve kterém byl finanční rámec schválen. To znamená, že při sestavování ročního rozpočtu musí být přepočítány podle aktuálních ekonomických údajů, předpovědí vývoje HND a cenové hladiny. Cílem finanční perspektivy je udržet rozpočtovou disciplínu Evropské unie, kontrolovat rozpočtové výdaje a navázat lepší spolupráci mezi institucemi při schvalování

ročního rozpočtu Unie. Finanční perspektiva tak především pomáhá k větší stabilitě ve financování EU.

V 80. letech bylo stále obtížnější najít politickou shodu při sestavování společného rozpočtu mezi členskými státy. Docházelo k prohlubování politické a institucionální nestability v oblasti financování a zvyšoval se tlak na společný rozpočet Společenství. Potýkali se s nedostatkem prostředků na příjmové straně rozpočtu, s přehnanými nároky na jeho výdajové straně a odlišnými zájmy jednotlivých členských států. Příjmová strana rozpočtu se potýkala s nedostatkem zdrojů z tradičních vlastních zdrojů, které nestačily pokrývat stále rostoucí výdaje evropského rozpočtu, především se jednalo o společnou zemědělskou politiku, která vyžadovala stále více finančních prostředků vzhledem k jejímu nastavení a pravidlům.⁵

1.3.1 Finanční perspektiva pro období 1988-1992

Hlavním cílem tohoto prvního pětiletého finančního rámce bylo stabilizovat financování Evropského společenství a podpořit politiku hospodářské a sociální soudržnosti. Byla navržena kompletní reforma rozpočtu Evropskou komisí, tzv. Delorsův balíček I. Tato reforma se zabývala existující nerovnováhou mezi příjmy a výdaji rozpočtu, vytvářením vnitřního trhu a rozšířením Evropského společenství o hospodářsky chudší státy. V únoru 1988 na zasedání Evropské rady v Bruselu byl tento dokument přijat a v platnost vstoupil v červenci téhož roku.

Pro zajištění dostatků zdrojů na příjmové straně rozpočtu byl zaveden čtvrtý zdroj financování, tj. zdroj založený na příspěvcích z jednotlivých členských států na základě jejich HNP (později od roku 2002 HND).

Dále se tato reforma zaměřila na výdajovou stranu rozpočtu, na jedné straně zahrnovala postupné snižování výdajů na společnou zemědělskou politiku, které dosahovaly až 74 % rozpočtu. Na straně druhé mělo dojít v letech 1989-1993 ke zvýšení výdajů na politiku soudržnosti, zvláště na podporu ekonomicky slabším regionům a oblastem procházejících hospodářskou restrukturalizací, podíl výdajů vzrostl z původních 17 % na 27 % z celkových výdajů evropského rozpočtu.

---

⁵ Euroskop.cz. Finanční perspektiva – vývoj [online]. Dostupný z WWW: <<http://www.euroskop.cz/8904/sekce/financni-perspektiva---vyvoj/>>.

Navíc byl v roce 1989 vytvořen program PHARE (Poland and Hungary: Assistance for Restructuring their Economies) jako finanční nástroj Evropských společenství. Původně měl pomáhat pouze Polsku a Maďarsku v počátcích transformačního procesu, ale následně byl rozšířen na celkem 10 zemí ze střední a východní Evropy, které usilovaly o členství v EU.⁶

Kladem tohoto finančního rámce bylo zlepšení rozpočtové disciplíny, rozpočty byly pro jednotlivé roky přijímány včas a bez velkých dohadů mezi institucemi.

1.3.2 Finanční perspektiva pro období 1993-1999

Následující finanční rámec byl sedmiletý, schválen na zasedání Evropské rady v Edinburgu v prosinci roku 1992. Pro toho období byl opět stěžejní návrh Komise, tzv. Delorsův balíček II. Celkový strop rozpočtu byl navýšen z 1,21 % HNP Evropské unie na 1,27 % HNP EU do roku 1999.

Byl zde zachován směr postupného snižování podílů výdajů na společnou zemědělskou politiku. Zároveň se dále zvyšoval podíl výdajů na politiku soudržnosti neboli regionální či strukturální politiku, a to až na 41 % celkového evropského rozpočtu. Navíc byl roku 1993 zřízen Fond soudržnosti pro podporu rozvoje chudších členských států.

Zároveň byly o 30 % zvýšeny prostředky na vnitřní politiky, především výzkum a transevropské sítě a také na vnější politiky, a to o více než 40 %. Perspektiva zohledňovala také vznik Maastrichtské smlouvy, kterou došlo k vytváření hospodářské a měnové unie.

1.3.3 Finanční perspektiva pro období 2000-2006

Tento finanční rámec byl schválen v březnu roku 1999 na zasedání Evropské rady v Berlíně na základě Agendy 2000 – pro silnější a širší Unii. Strop vlastních zdrojů byl určen na 1,27 % HNP Evropské unie, což koresponduje s 1,24 % HND Unie.

Tato perspektiva byla opět zaměřena na společnou zemědělskou politiku, nadále byl kladen důraz na politiku hospodářské a sociální soudržnosti a byly zohledněny předvstupní strategie i budoucí rozšíření Evropské unie o státy střední a východní Evropy.

---

⁶ KÖNIG, P. a kol. Rozpočet a politiky Evropské unie: Příležitost pro změnu. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2009, str. 399. ISBN 978-80-7400-011-9.

Došlo k rozšíření financování společné zemědělské politiky o rozvoj venkova a byl vytvořen nový finanční nástroj pro kandidátské země – SAPARD. U regionální a strukturální politiky došlo ke snížení počtu cílů, důraz byl kladen na vyšší koncentraci a efektivitu vynaložených prostředků a byl zaveden nový předvstupní nástroj pro spolufinancování projektů v oblasti životního prostředí a infrastruktury – ISPA.⁷

1.3.4 Finanční perspektiva pro období 2007-2013

V daném období má EU k dispozici rozpočet ve výši 864 316 milionů eur, což odpovídá 1,048 % HND EU. Jednání o tomto finančním rámci byla poměrně složitá a odhalila problémy, které se již dlouho nedaří řešit. Jedná se o to, že finanční rámec určuje limity pro příjmy a výdaje jednotlivých ročních rozpočtů, to se především odráží ve vyjádření politických priorit a vizí budoucího fungování EU.⁸

Konečná podoba tohoto finančního rámce byla schválena v prosinci roku 2005 na summitu Evropské rady po dlouhých a složitých jednáních, která trvala od února roku 2004. Značná část rozpočtu i nadále proudí na výdaje společné zemědělské politiky, následované výdaji na strukturální fondy v rámci udržitelného růstu.

Výdaje tohoto období jsou rozděleny do 6 okruhů:

- Okruh 1: Udržitelný růst (44,2 %)
- Okruh 1a: Konkurenceschopnost pro hospodářský růst a zaměstnanost (8,6 %)
- Okruh 1b: Soudržnost pro hospodářský růst a zaměstnanost (35,6 %)
- Okruh 2: Ochrana přírodních zdrojů a hospodaření s nimi (43,0 %)
- Okruh 3: Občanství, svoboda, bezpečnost a právo (1,3 %)
- Okruh 3a: Svoboda, bezpečnost a právo (0,8 %)
- Okruh 3b: Občanství (0,5 %)
- Okruh 4: EU jako globální hráč (5,7 %)
- Okruh 5: Správní náklady (5,8 %)
- Okruh 6: Kompenzace – pro nové členské státy (0,1 %)⁹

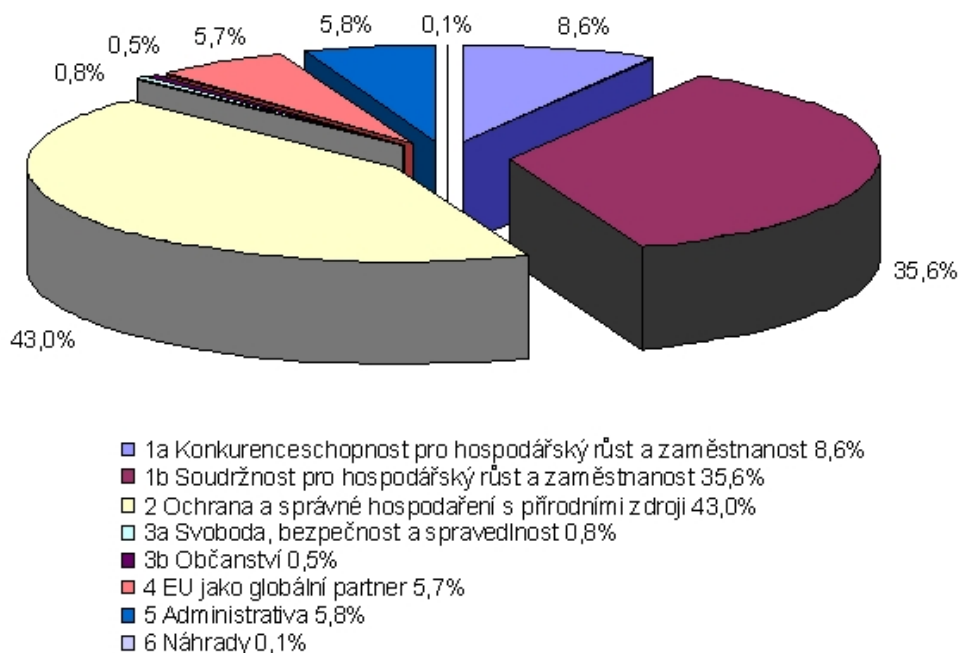
---

⁷ Euroskop.cz. Finanční perspektiva – vývoj [online]. Dostupný z WWW: <<http://www.euroskop.cz/8904/sekce/financni-perspektiva---vyvoj/>>.

⁸ Euroskop.cz. Finanční perspektiva 2007-2013 [online]. Dostupný z WWW: <<http://www.euroskop.cz/8905/sekce/financni-perspektiva-2007-2013/>>.

⁹ Evropský parlament. Víceletý finanční rámec [online]. Dostupný z WWW: <http://circa.europa.eu/irc/opoce/fact_sheets/info/data/how/finances/article_7170_cs.htm>.

Graf finanční perspektivy 2007-2013:

Zdroj: http://ec.europa.eu/ceskarepublika/cr_eu/financing_opportunities/art4781_cs.htm

1.3.5 Finanční perspektiva pro období 2014-2020

Návrh pro tento finanční rámec byl předložen Evropskou komisí 29. června 2011 s celkovými závazky 1,025 miliard EUR, tj. 1,05 % očekávaného HND EU.

Největší část výdajů bude směřovat na podporu růstu, a to pro konkurenceschopnost a regionální politiku a samozřejmě také na společnou zemědělskou politiku. Tento rozpočet bude počítat s novým infrastrukturním fondem majícím k dispozici 40 miliard EUR na investice do dopravních, energetických a komunikačních sítí.

Na příjmové straně rozpočtu se diskutuje o nových vlastních příjmech, a to například o evropské DPH a dani z finančních transakcí. V současné době probíhají jednání o tomto finančním rámci mezi Komisí, Radou a Evropským parlamentem a dá se očekávat obtížný boj o jednotlivé položky rozpočtu a to až do konce roku 2012.¹⁰

¹⁰ BusinessInfo.cz. Pozvání na debatu: Nová finanční perspektiva EU 2014-2020 [online]. Dostupný z WWW: <<http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/aktuality-z-evropske-unie/nova-financni-perspektiva-eu-2014-2020/1000661/61822/>>.

1.4 Rozpočtové zásady

Pro jasné vymezení pravidel tvorby a plnění rozpočtu existuje několik zásad rozpočtového zákona:

- Zásada jednotnosti a správnosti rozpočtu – všechny příjmy a výdaje musí být obsaženy v jednom dokumentu, aby byla umožněna efektivní kontrola finančních zdrojů EU.
- Zásada ročního rozpočtu – rozpočtové operace se vztahují k příslušnému finančnímu roku, který je rokem kalendářním.
- Zásada vyrovnanosti – příjmy a výdaje rozpočtu se musejí rovnat. EU není oprávněna půjčovat si prostředky na pokrytí deficitů.
- Zásada zúčtovací jednotky – rozpočet je určen a následně prováděn v jednotce euro.
- Zásada obecnosti – celkové příjmy jsou užity na financování všech výdajů.
- Zásada specifikace – každá položka rozpočtu musí být odůvodněna a určena k naplnění konkrétního účelu a cíle.
- Zásada řádného finančního řízení – výdaje rozpočtu musí být využívány v souladu se zásadami hospodárnosti, užitku a účinnosti. Rozpočet má sloužit k financování přesně stanovených, měřitelných, dosažitelných, významných a časově vymezených aktivit.
- Zásada průhlednosti – povinnost zveřejnit schválený rozpočet v Oficiálním věstníku Evropské unie do tří měsíců od jeho přijetí.¹¹

1.5 Rozpočtová kontrola

Stejně jako národní rozpočty, i provádění evropského rozpočtu podléhá kontrole. Jedná se o kontrolu vnitřní, která je úkolem každé instituce, také o kontrolu vnější, kde má zodpovědnost Evropský parlament a Evropský účetní dvůr.

Vnitřní kontrola zjišťuje, zda byla dodržena zásada řádného finančního hospodaření. Kontrole jsou podřízené také aktivity vztahující se k příjmům a výdajům rozpočtu EU uskutečňované na úrovni členských států. Evropská komise dohlíží na systém boje s podvody a prostřednictvím svých úředníků provádí kontroly přímo v členských státech.

Vnější kontrola je prováděna především Evropským účetním dvorem, ten však nemá pravomoc na udělování sankcí v případě nedodržení rozpočtových pravidel. Proto pokud

---

¹¹ KÖNIG, P. a kol. Rozpočet a politiky Evropské unie: Příležitost pro změnu. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2009. 630 s. ISBN 978-80-7400-011-9.

evropští auditoři objeví nesrovnalosti, předají tyto poznatky Evropskému úřadu pro boj proti podvodům (OLAF). Ten slouží k boji proti podvodům v oblasti cel, zneužívání dotací a daňových úniků, korupci a dalším nezákonným činnostem poškozujícím finanční zájmy EU.¹² OLAF od svého založení v roce 1999 vyřešil celkem 3500 případů, z nichž se do evropského rozpočtu podařilo vrátit více než 1,1 mld. EUR a byly uděleny tresty odnětí svobody v délce 900 let.¹³

1.6 Rozpočtové bilance

Určují, zda členský stát do evropského rozpočtu více platí nebo z něj více dostává. Mohou existovat dvě podoby, do kterých se členský stát může dostat. Buď se jedná o tzv. čistého příjemce z rozpočtu (tzv. čistý příjemce s kladnou bilancí), který z rozpočtu více dostává, než do něj přispívá anebo o tzv. čistého plátce (tzv. čistý plátce se zápornou bilancí), který do rozpočtu více odvádí, než z něj čerpá. Zjednodušeně by se dalo říct, že rozpočtové bilance jsou rozdílem mezi příjmy a výdaji rozpočtu EU.¹⁴ Evropská unie je založena na solidaritě mezi svými členy, kdy tedy relativně bohatší země odvádějí do rozpočtu více než chudší státy.¹⁵

Na summitu Evropské rady v roce 1984 ve Fontainebleau se dohodlo, že se bude rozpočtová nerovnováha řešit prostřednictvím výdajových politik ES. „Přesto Evropská rada rozhodla, že jakýkoliv členský stát s rozpočtovým zatížením vyšším než odpovídajícím jeho relativní prosperitě je oprávněn k uplatnění rozpočtové korekce.“¹⁶ První zemí, která začala uplatňovat rozpočtovou korekce, bylo Spojené království v polovině 80. let. Bylo to způsobeno jejími poměrně vysokými odvody tradičních vlastních zdrojů a platby ze zdroje založeného na DPH do společného rozpočtu, na druhé straně nízké čerpání především prostředků z objemné společné zemědělské politiky. Od roku 1985 má Spojené království sjednáno tuto výjimku, kdy dostává prostřednictvím rozpočtové slevy část svých výdajů odvedených do evropského rozpočtu zpět do svého národního rozpočtu.

---

¹² KÖNIG, P. a kol. Rozpočet a politiky Evropské unie: Příležitost pro změnu. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2009. 630 s. ISBN 978-80-7400-011-9.

¹³ Evropská komise. Evropský úřad pro boj proti podvodům [online]. Dostupný z WWW: <http://ec.europa.eu/anti_fraud/index_cs.htm>.

¹⁴ KÖNIG, P., LÁCINA, L., OSTŘÍŽEK, J., PŘENOSIL, J., STREJČEK, P. Učebnice evropské integrace. 3. vyd. Brno: Barrister & Principal, o. s., 2011. ISBN 978-80-87474-31-0.

¹⁵ Euroskop.cz. Problémy rozpočtu EU [online]. Dostupný z WWW: <<http://www.euroskop.cz/8921/sekce/problemy-rozpoctu-eu/>>.

¹⁶ KÖNIG, P. a kol. Rozpočet a politiky Evropské unie: Příležitost pro změnu. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2009, str. 471. ISBN 978-80-7400-011-9.

Obecně se dá uvést, že dlouhodobě mezi největší přispěvatelé do evropského rozpočtu se řadí Německo, Francie, Nizozemsko, Itálie a Spojené království. Naopak mezi největší příjemce prostředků z rozpočtu EU patří Řecko, Španělsko, Polsko a Portugalsko. Právě největší evropští plátcí do rozpočtu si uvědomují, že je jejich rozpočtové zatížení nadměrné. A vzhledem k tomu, že Spojené království uplatňuje korekci své rozpočtové bilance už poměrně dlouhou dobu, předložilo v 90. letech Německo návrh na uplatnění korekce pro všechny členské země čelící vysokému rozpočtovému zatížení. K tomuto návrhu se připojilo také Nizozemsko, Rakousko a Švédsko. Německý návrh nakonec schválen nebyl, avšak zhoršená rozpočtová bilance právě Německa, Nizozemska, Rakouska a Švédska byla zohledněna Dohodou z Berlína roku 1999, kdy byl snížen podíl těchto zemí na hrazení rozpočtové nerovnováhy Spojeného království.

V jednáních o novém finančním rámci pro období 2007-2013 bylo jedním z témat samozřejmě diskuze o rozpočtové bilanci. Jednak byly od roku 2007 Německo, Rakousko, Nizozemsko a Švédsko zvýhodněny ve výpočtu korekce pro Spojené království a navíc od roku 2013 mohou i tyto země uplatňovat korekci své vlastní rozpočtové nerovnováhy. Tato korekce „spočívá ve snížení odvodů příspěvků z DPH, kdy místo jednotné sazby 0,30 % uplatňuje Rakousko sazbu jen 0,225 %, Německo 0,15 % a Nizozemsko se Švédskem 0,10 %. Dále Nizozemsko v tomto období odvede ročně o 605 mil. EUR méně z platby ve formě příspěvků z HND, než by ve skutečnosti odvést mělo, a Švédsko je stejným způsobem zvýhodněno částkou 150 mil. EUR ročně.“¹⁷

1.7 Reforma rozpočtu EU

Nynější struktura evropského rozpočtu neodpovídá situaci, se kterou se musí Evropská unie potýkat, jedná se například o postupující globalizaci, klimatické změny, demografické změny, problémy se zabezpečením dodávek energie, zvýšený počet imigrantů, nárůst kriminality a teroristické hrozby. Současná skladba rozpočtu stále připomíná dobu, kdy mezi hlavní cíle EU patřilo vybudování jednotného trhu a s tím spojené nadměrné výdaje na společnou zemědělskou politiku a politiku hospodářské a sociální soudržnosti. A kritizován je také systém kompenzací a korekcí rozpočtové nerovnováhy, zejména Velké Británie.

---

¹⁷ KÖNIG, P. a kol. Rozpočet a politiky Evropské unie: Příležitost pro změnu. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2009, str. 482. ISBN 978-80-7400-011-9.

První pokusy o nápravu se objevily v Lisabonské strategii, která měla do roku 2010 přeměnit EU v „nejkonkurenceschopnější a nejdynamičtější znalostní ekonomiku na světě, schopnou hospodářského růstu, s větším počtem lepších pracovních míst a větší sociální soudržností.“¹⁸ Avšak těchto až příliš ambiciózních cílů nebylo dosaženo, proto došlo na jaře roku 2005 k jejich přehodnocení a zredukování pouze na dva hlavní cíle – růst a zaměstnanost.

Nicméně ani tyto cíle nebyly plně naplňovány ve finančním rámci pro období 2007-2013, kde většina výdajů směřovala opět na politiku soudržnosti a společnou zemědělskou politiku. S naplňováním Lisabonských cílů byla přímo spojena pouze kapitola „Konkurenceschopnost pro růst a zaměstnanost“ a na ní bylo vyčleněno jen necelých 9 % z celkových výdajů rozpočtu. Bez ohledu na stanovené politické cíle zůstaly pro evropský rozpočet prioritou výdaje na pomoc méně rozvinutým členským státům a regionům a podpora zemědělské produkce.

Další snahou o reformu byla veřejná diskuze o revizi rozpočtu iniciovaná Evropskou komisí v září roku 2007 pod sdělením „Reformovat rozpočet, změnit Evropu“. Jednalo se o veřejnou konzultaci otevřenou občanům EU, zástupcům akademické sféry, nevládním organizacím, místním a regionálním sdružením a dalším. Diskuze byla zaměřena na politické priority Evropské unie, směřování evropských politik a v neposlední řadě financování unijního rozpočtu. Probíhala devět měsíců, tedy do června roku 2008 a výsledky debaty prezentují všeobecný zájem na modernizaci rozpočtu a hlavně jeho přeměnu a zaměření na nová rizika, kterým musí Evropská unie čelit.

Dle závěrů z této diskuze by mělo určitě dojít k reformě společné zemědělské politiky ve formě snížení přímých plateb. Naopak více evropských prostředků by mělo směřovat k naplňování Lisabonských cílů, v oblasti vědy, výzkumu, inovaci a posilování konkurenceschopnosti. Ke zvýšení prostředků by mělo dojít také v oblasti pro boj s klimatickými změnami a jednotlivé evropské politiky by měly být v souladu s environmentálními cíly Evropské unie. Investice do energetických sítí a podpora výzkumu efektivního získávání a využívání energie poslouží k zajištění energetické bezpečnosti. Byla zmíněna i oblast migrace a bezpečnosti, kde by mělo dojít především k posílení spolupráce a to v ochraně hranic a výměny informací.

---

¹⁸ FALATHOVÁ, A. Reforma rozpočtu Evropské unie a finanční rámec po roce 2013. Praha: Evropské hodnoty o. s., 2009, str. 7. ISBN 978-80-904158-5-0.

Na příjmové straně by mělo dojít k reformě, aby byl celý systém jednodušší a transparentní. V této souvislosti se jedná o snížení podílů odvodů z DPH, zvýšení příjmů ze zdroje založeném na HND a v neposlední řadě především nové možnosti vlastních zdrojů.

Do diskuze o revizi rozpočtu se zapojil také Evropský parlament, který vidí jako první krok navýšení objemu evropského rozpočtu a s tím souvisí reforma jeho příjmové i výdajové stránky a také celkové zlepšení finančního hospodaření Unie jako celku. Aktuální výše rozpočtu odpovídá zhruba 1,24 % HND členských států, ze které je v podstatě čerpáno okolo 1 %, což je právě podle Evropského parlamentu nedostačující a mělo by dojít k jeho navýšení i přes trvající hospodářskou krizi.

Na příjmové stránce by dle Parlamentu mělo dojít k zavedení nových vlastních zdrojů, které by snížily příspěvky založené na HND členských států a zrušení korekcí rozpočtové nerovnováhy pro takto „zvýhodněné“ státy. V oblasti zavedení nových vlastních zdrojů se hovoří o zřízení tzv. evropské daně.

Na straně výdajů se Evropský parlament zasazuje o navýšení prostředků pro „Konkurenceschopnost pro růst a zaměstnanost“, „Občanství, svoboda, bezpečnost a spravedlnost“ a „EU jako globální hráč“, které jsou s ohledem na cíle Evropské unie značně podfinancovány. Pozornost věnuje okruhu 4 „EU jako globální hráč“, kde významné navýšení prostředků umožní plnění rozvojových cílů EU a závazků vyplývajících z mezinárodních smluv, například prevenci konfliktů, podpory lidských práv a základních svobod nebo v boji s klimatickými změnami. V souvislosti s Lisabonskou smlouvou prosazuje navýšení prostředků také pro nově vzniklé politiky, například pro energetickou a vesmírnou politiku, pro podporu výzkumu, pro politiky sportu, informací a komunikací a v neposlední řadě pro humanitární pomoc.

Jak již bylo zmíněno pro zajištění financí pro všechny tyto politiky a cíle je současné 1 % HND EU podle Evropského parlamentu nedostačující, a proto musí dojít k celkovému navýšení finančních zdrojů do rozpočtu. Dále se zasazuje o vznik úplně nových finančních zdrojů stojících mimo evropský rozpočet, např. o fond pro boj s klimatickými změnami a zajištění energetické bezpečnosti. Současně by všechny výdaje EU měly být v souladu s environmentálními cíli.

V současné době probíhají diskuze o novém finančním rámci pro období 2014-2020. Tento rámec by měl konečně spojit složení rozpočtu EU s hlavními politickými cíly Unie. Jen v tom případě, bude Evropská unie schopna čelit novým výzvám, jakými jsou již zmiňovaná globalizace, změna klimatu, demografické změny a energetická bezpečnost. Ovšem i nyní se jako největší překážky jeví neochota čistých plátců zvýšit objem rozpočtu, tak jako zájem členských zemí získat část rozpočtu na své národní zájmy. Právě zvyšování objemu evropského rozpočtu se zdá být nereálné v důsledku probíhající hospodářské a ekonomické krize.

Proto by se budoucí rámec měl zaměřit spíše než na snahu o zvýšení objemu rozpočtu, tak na zásadní změnu v rozdělování finančních prostředků mezi jednotlivé evropské politiky, aby vedly k dosahování výše stanovených cílů EU. Mělo by dojít k reformě především u společné zemědělské politiky a politiky soudržnosti. Zároveň by měla být reformovaná i příjmová stránka, především systém vlastních zdrojů.

Nejproblematictější bude nalézt schodu ve změně výši výdajů pro společnou zemědělskou politiku (SZP). Se snížením výdajů na SZP by se mohly navýšit prostředky pro ostatní diskutované politiky, které povedou k naplňování Lisabonských cílů. Jedná se především o podporu výzkumu a vývoje, technologického rozvoje, investice do vzdělání a profesního rozvoje a rozvoje transevropských sítí. Všechno by mělo samozřejmě být v souladu s bojem proti klimatickým změnám. Politika soudržnosti si zřejmě i nadále udrží významný podíl z prostředků rozpočtu, avšak s ohledem na problémy s čerpáním z evropských fondů, bude nutné tuto politiku reformovat.

K navýšení prostředků by mělo dojít v odvětví „Svoboda, bezpečnost a spravedlnost“, neboť EU čelí sílící imigraci do Evropy, růstu kriminality a teroristickým hrozbám. Dále musí být EU připravena reagovat na nepředvídatelné události, jako přírodní katastrofy či humanitární krize, a proto alokovat větší množství financí pro kapitolu „EU jako globální hráč“. Jednání o novém finančním rámci budou zcela určitě i s ohledem na ekonomickou situaci velmi dlouhá a složitá. Je zřejmé, že reforma příjmové a také výdajové stránky rozpočtu je nevyhnutelná. Avšak lze se jen domnívat, zda tato jednání opravdu povedou ke změně nebo jen k nevyhnutelným úpravám.¹⁹

---

¹⁹ FALATHOVÁ, A. Reforma rozpočtu Evropské unie a finanční rámec po roce 2013. Praha: Evropské hodnoty o. s., 2009. ISBN 978-80-904158-5-0.

2 Sestavení příjmové stránky rozpočtu EU

V počátcích současné evropské integrace stálo v roce 1951 založení Evropského společenství uhlí a oceli. Jeho financování bylo zajištěno poplatky, které odváděly podniky uhelného a ocelářského průmyslu. Dále vznikem EHS a EURATOM v roce 1957 došlo ke zvýšení účinnosti Evropských společenství a tím také ke zvýšení finančních nároků. Dle Římských smluv bylo EHS zpočátku financováno příspěvky členských států vymezených podle jejich velikosti: Německo, Francie a Itálie financovaly po 28 % rozpočtu, Belgie a Nizozemsko po 7,9 % a Lucembursko 0,2 %. Zároveň smlouvy zmiňovaly možnost pozdějšího nahrazení příspěvků členských států systémem vlastních zdrojů. Při zasedání Evropské rady roku 1970 v Lucemburku bylo rozhodnuto o nahrazení finančních příspěvků členských států vlastními zdroji.

Systém vlastních zdrojů se skládal ze tří pilířů, kde první dva jsou nazývané jako tradiční vlastní zdroje (TVZ). Jedná se o dávky uvalené v rámci společné zemědělské politiky na zemědělské produkty dovážené do EU za třetích zemí a dávky vybírané od producentů cukru a izoglukózy. Druhým tradičním vlastním zdrojem jsou cla na zboží vstupující do EU podléhající společnému celnímu sazebníku. Třetím zdrojem příjmů je podíl na dani z přidané hodnoty (DPH). V roce 1988 byl zaveden čtvrtý zdroj do rozpočtu, je jím příspěvek z hrubého národního produktu (od roku 2002 hrubého národního důchodu) jako reakce na nedostatečnost prvních tří zdrojů a kritiku regresivnosti DPH. Tento zdroj slouží k dorovnávání množství vybraných prostředků k naplánovaným výdajům do rozpočtu.

Do evropského rozpočtu plynou i další příjmy, jsou jimi zdroje označované jako ostatní. Mají různorodou skladbu a nestabilní výnosy. „Tvoří je poplatky za administrativní činnost institucí, poplatky vztahující se k fungování Evropského hospodářského prostoru, pokuty, úroky z prodlení, daně z příjmů zaměstnanců institucí EU, příjmy z poskytování půjček a výpůjček, přebytek rozpočtu z předcházejícího roku a další.“²⁰

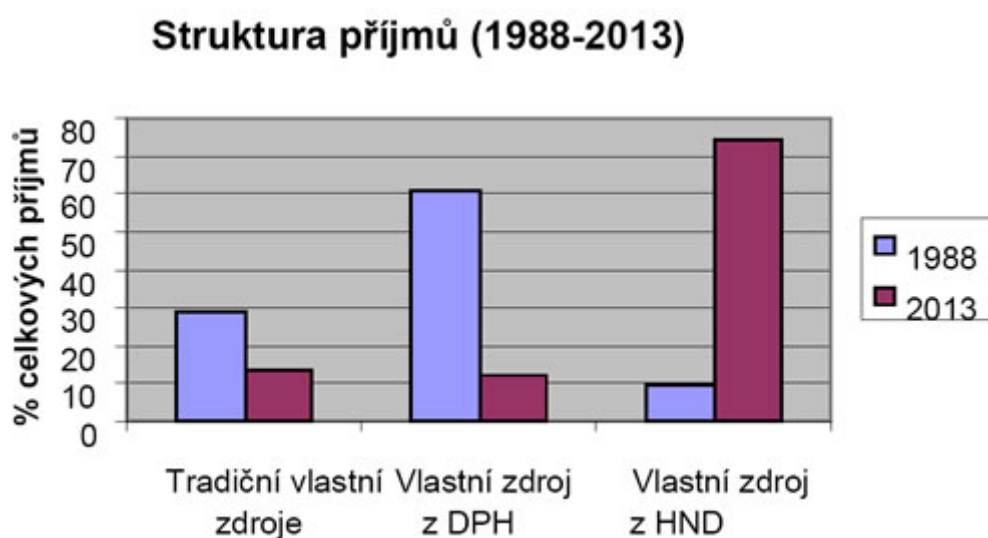
Zpočátku, kdy byl systém vlastních zdrojů v roce 1971 zaveden, tvořily přes 50 % příjmů do rozpočtu, následně se zavedením dalších dvou zdrojů a liberalizací trhu jejich podíl klesl na současných přibližných 15 %. V 80. letech v rozpočtu dominoval zdroj z DPH, ten byl ale

---

²⁰ KÖNIG, P. a kol. Rozpočet a politiky Evropské unie: Příležitost pro změnu. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2009, str. 43. ISBN 978-80-7400-011-9.

kvůli svým negativním rysům postupně nahrazován příspěvkem z HNP, později HND. V současnosti se čtvrtý zdroj rozpočtu podílí zhruba 73 % na celkových příjmech Evropské unie.

Rozpočtové příjmy bývají také kvůli některým svým vlastnostem kritizovány. Tradiční vlastní zdroje jsou kritizovány kvůli svým malým výnosům, zdroj založený na DPH např. kvůli složitosti svého výpočtu, je na něj nahlíženo jako na regresivní zdanění, které je nevýhodné pro chudší státy. Nakonec čtvrtý zdroj bývá kritizován, neboť nemá přímý vztah k žádné dani, jedná se pouze o národní příspěvek do společného rozpočtu.

Zdroj: http://ec.europa.eu/budget/reform2008/issues/article_5959_cs.htm

2.1 Vývoj vlastních zdrojů

Se vznikem vlastních zdrojů se pojí snaha o dosažení finanční nezávislosti na systému příspěvků národních vlád. Rozhodnutím Rady z roku 1970 mělo Společenství čerpat prostředky ze svých vlastních zdrojů, a to zemědělských dávek, cel a určitého podílu na vybrané DPH. Nejstaršími vlastními zdroji od roku 1971 jsou zemědělské dávky a cla, pro které se vžilo označení „tradiční vlastní zdroje“. U zdroje z harmonizovaného vyměřovacího základu DPH, který byl Lucemburskou dohodou omezen na maximální výši jednoho procenta, se projevil jako největší problém právě jeho výpočet.

Tento systém tří zdrojů se stal již na počátku 80. let pro potřeby evropského rozpočtu nedostatečný. Výdajová strana rozpočtu se zvyšovala, ale výnos z tradičních vlastních zdrojů

nerostl tak rychle v důsledku liberalizace obchodu a příjmy z třetího zdroje byly negativně ovlivněny slabým ekonomickým růstem. Na výdajové straně představovalo největší položku zemědělství, jednalo se tehdy o 60 – 70 % rozpočtu, to zvýhodňovalo především zemědělské země. Znevýhodněnou zemí bylo Spojené království, které bylo orientováno na zámořský obchod, a proto odvádělo do rozpočtu poměrně velké množství tradičních vlastních zdrojů, ale na druhou stranu nemohlo moc peněz z rozpočtu v rámci společné zemědělské politiky čerpat, kvůli jeho relativně malému zemědělskému sektoru. Členské státy dospěly k rozhodnutí, že je třeba provést změny v systému rozpočtu, aby došlo k navýšení jeho příjmů.

Měla k tomu přispět Dohoda z Fontainebleau z roku 1984 vzniklá na zasedání Evropské rady. Zaměřila se pouze na již existující systém příjmů, především na třetí zdroj rozpočtu. Došlo k navýšení vyměřovacího základu DPH z 1 % na 1,4 % od roku 1986. Dohoda dále stanovila náhradu pro Spojené království ve formě kompenzací, kdy bude dostávat část peněz odvedených do evropského rozpočtu nazpět. Tato dohoda stále neřešila problém snižujících se příjmů do rozpočtu z tradičních vlastních zdrojů.

V roce 1988 v Bruselu vznikl tzv. Delors I, který představil finanční perspektivu na následující pětileté období 1988 – 1992. Došlo k zavedení čtvrtého zdroje do rozpočtu EU, příspěvku z hrubého národního produktu (HNP) členských zemí, výše rozpočtu byla omezena na 1,15 % v roce 1988, postupně se měla navýšit na 1,20 % HNP v roce 1992. Důvodem k zavedení tohoto zdroje byla nedostatečnost příjmů z prvních tří zdrojů. Tento zdroj dorovnával stejným procentem HNP všech členských států kvantitu získaných financí výdajovým potřebám rozpočtu. Jedná se o zdroj, který přesně reflektuje schopnost členských států přispívat do rozpočtu.

Další reformou byla dohoda z Edinburgu – Delors II, kde se rozhodlo o prodloužení finančního rámce z pěti na sedm let, konkrétně pro roky 1993 – 1999. Strop rozpočtu se měl postupně zvedat z 1,20 % na 1,27 % HNP od roku 1995. Byl oficiálně uznán „regresivní charakter DPH pramenící z většího sklonu ke spotřebě chudých států než států bohatých. Velikost odvodů z vyměřovacího základu DPH proto měla v postupných krocích klesat ze 1,4 na 1,0 %.“²¹ Podíl ze čtvrtého zdroje rozpočtu vzrostl, avšak jedná se převážně o příspěvkový

---

²¹ KÖNIG, P. a kol. Rozpočet a politiky Evropské unie: Příležitost pro změnu. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2009, str. 50. ISBN 978-80-7400-011-9.

charakter financování evropského rozpočtu, neboť nemá žádnou přímou daňovou vazbu.

Následujícím krokem vývoje byl berlínský summit v roce 1999, orientovaný na vytvoření nového finančního rámce pro období 2000 – 2006, se zaměřením na následné rozšíření Evropské unie o státy střední a východní Evropy. Pro systém vlastních zdrojů vymezil summit požadavky, že má být efektivní, jednoduchý, spravedlivý, průhledný a zaměřený na možnosti jednotlivých členských států do rozpočtu přispívat. Dále v rámci rozpočtu došlo v roce 2002 k nahrazení hrubého národního produktu hrubým národním důchodem. Došlo také ke snížení procentní sazby DPH na 0,75 % pro roky 2002, 2003 až na 0,50 % od roku 2004. Státy příliš rozpočtově zatěžované, jako Německo, Nizozemsko, Rakousko a Švédsko si vyjednaly snížení v platbě korekcí pro Velkou Británii.

Dalším summitem v Bruselu roku 2005 se rozhodovalo o podobě finančního rámce pro období 2007 – 2013. Velikost jednotné sazby harmonizovaného vyměřovacího základu DPH byla od roku 2007 snížena na 0,30 %. Avšak existují výjimky pro čtyři státy, Německo uplatňuje sazbu jen 0,15 %, Rakousko 0,225 % a Nizozemsko se Švédskem 0,10 %. V letech 2008 – 2009 má dojít k přezkumu příjmů a výdajů rozpočtu Evropskou komisí. Má se zaměřit na výdajovou stránku, především na společnou zemědělskou politiku a také na systém vlastních zdrojů rozpočtu.²²

2.2 Tradiční vlastní zdroje

V 70. letech 20. století získal rozpočet Společenství první dva vlastní zdroje, které vyplynuly z realizace společné zemědělské a obchodní politiky uplatňované vůči třetím zemím. Jedná se o zemědělské dávky a cla, které jsou vybírány převážně na vnějších hranicích Evropského společenství, podle nastavení výše poplatků za dovoz zemědělských produktů na trh regulovaný společnou zemědělskou politikou a také podle společného celního sazebníku.

Význam tradičních vlastních zdrojů postupem času klesá. Je to dáno tím, že se objem rozpočtu zvýšil a přibyly další dva zdroje financování. Dále výše jejich výběru neodráží rostoucí sílu mezinárodního obchodu se třetími zeměmi a rozšiřující se Evropskou unií.²³

---

²² KÖNIG, P. a kol. Rozpočet a politiky Evropské unie: Příležitost pro změnu. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2009. 630 s. ISBN 978-80-7400-011-9.

²³ KÖNIG, P., LACINA, L., OSTŘÍŽEK, J., PŘENOSIL, J., STREJČEK, P. Učebnice evropské integrace. 3. vyd. Brno: Barrister & Principal, o. s., 2011, str. 327. ISBN 978-80-87474-31-0.

Na jedné straně se s rozšiřováním EU zvětšuje množství zemědělských produktů a zboží, z jejichž dovozu se právě cla a dávky odvádějí, na straně druhé právě kvůli rozšíření vnitřního trhu, tedy i celní unie přichází rozpočet o příjmy z obchodu mezi stávajícími a přistupujícími státy. Další příčinou poklesu významu tradičních vlastních zdrojů je celosvětová liberalizace trhu a odstraňování překážek v mezinárodním obchodu.

2.3 Zdroj založený na DPH

Tento zdroj příjmu, označovaný jako „nepravá daň Společenství“²⁴, je podrobován kritice. Existují pro to dva důvody, jednak nejasnost výpočtu jednotlivých členských příspěvků a také fakt, že zatížení touto platbou je pro členské země nerovnoměrné. Více jsou tímto poplatkem zatížené chudší státy EU s vyšší spotřebou a malými úsporami.

Stanovení jednotné procentické sazby DPH je z pohledu členských států nespravedlivé, neboť jejich daňové systémy jsou různorodé. Existují mezi nimi odlišnosti jak ve výčtu zboží a služeb, jež jsou předmětem DPH, tak v bezpočtu výjimek osvobozující různé subjekty od povinnosti platit daň. Proto dochází k harmonizaci (sbližování) vyměřovacích základů, na něž se poté uplatňuje evropská sazba DPH.

Unijní sazba DPH byla postupně snižována ze 1,4 % na dnešních 0,3 %, která platí pro většinu členských zemí EU, existují výjimky pro Rakousko, kde je sazba snížena na 0,225 %, pro Německo platí sazba 0,15 % a pro Nizozemsko a Švédsko 0,1 %. Velikost vyměřovacího základu byla omezena na maximálně 50 % HND členského státu.²⁵

2.4 Zdroj založený na HND

Zavedení příspěvku z hrubého národního důchodu (do roku 2002 hrubého národního produktu) bylo naprosto nezbytné ve chvíli, kdy scházela politická shoda na zavedení jakéhokoliv nového daňového zdroje. Tento finanční zdroj má zřejmé výhody, jedná se o zdroj spravedlivý a je ho vždy dostatek. Spravedlnost je zaručena tím, že každý členský stát

---

²⁴ FIALA, P., PITROVÁ, M. Evropská unie. 2. vyd. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury (CDK), 2010. 803 s. ISBN 978-80-7325-223-6.

²⁵ KÖNIG, P., LACINA, L., OSTŘÍŽEK, J., PŘENOSIL, J., STREJČEK, P. Učebnice evropské integrace. 3. vyd. Brno: Barrister & Principal, o. s., 2011, str. 328. ISBN 978-80-87474-31-0.

odvádí stejné procento svého HND do společného rozpočtu a dostatečnost tím, že potřeby rozpočtu jsou ve srovnání s velikostí HND EU nesrovnatelně nižší.²⁶

Od svého založení od roku 1988 se HND stalo základním kamenem pro financování rozpočtu EU zejména z následujících důvodů:

- Zdroj založený na HND je „doplňkový“ zdroj, který poskytuje příjmy nutné na pokrytí výdajů nad rámec částky plynoucí z tradičních vlastních zdrojů a zdroji založeném na DPH.
- Zdroj založený na HND také zaručuje stabilitu v rozpočtových příjmech ve střednědobém horizontu, v rámci celkového stropu výše kapitálu zdrojů, které mohou být přiděleny do rozpočtu EU.
- Zdroj založený na HND přispívá ke zlepšení vlastního kapitálu o hrubé příspěvky tak, že každý členský stát přispívá úměrně a odvádí stejné procento svého HND do společného rozpočtu, tím je podporována platební schopnost jednotlivých členských států.²⁷

V souvislosti s tím, že je tento zdroj doplňkový, až na základě srovnání velikosti plateb prvních tří zdrojů s velikostí naplánovaných rozpočtových výdajů je dopočítáno, jak velký díl HND musí členské státy doplatit.

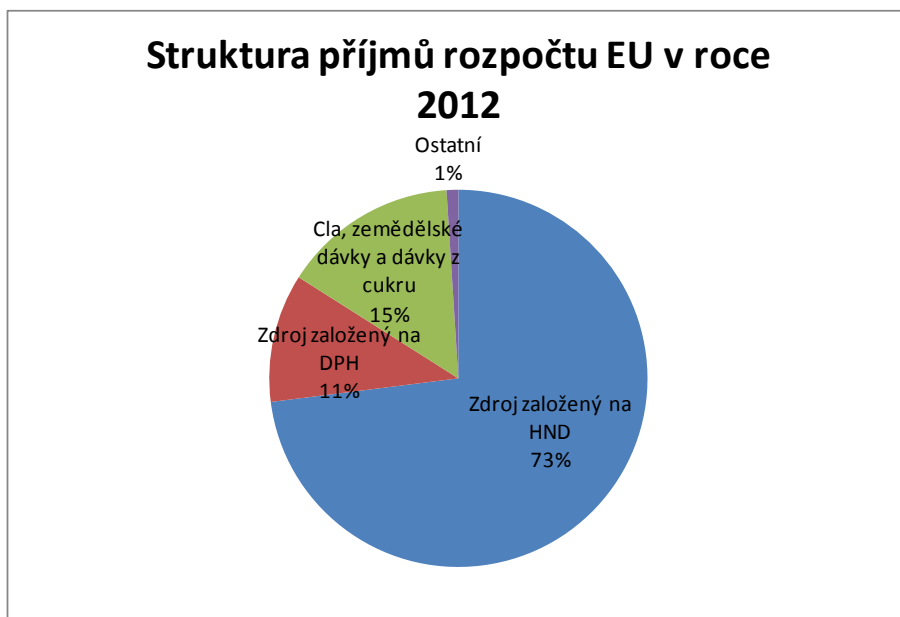
2.5 Ostatní zdroje rozpočtu

Do rozpočtu Evropské unie patří i tzv. další, ostatní zdroje. Jejich struktura je různorodá, tvoří je poplatky za administrativní činnost institucí, poplatky vztahující se k fungování Evropského hospodářského prostoru, pokuty, úroky z prodlení, daně z příjmu zaměstnanců institucí, příjmy z poskytování půjček a výpůjček, přebytek z rozpočtu z předchozího roku a další.

---

²⁶ KÖNIG, P., LACINA, L., OSTŘÍŽEK, J., PŘENOSIL, J., STREJČEK, P. Učebnice evropské integrace. 3. vyd. Brno: Barrister & Principal, o. s., 2011, str. 330. ISBN 978-80-87474-31-0.

²⁷ European Commission. European Union Public Finance - Fourth edition [online]. Dostupný z WWW: <http://ec.europa.eu/budget/library/biblio/publications/public_fin/EU_pub_fin_en.pdf#page=235>.

Zdroj: http://ec.europa.eu/budget/library/biblio/publications/2012/budget_folder/186978_2011_4429_EU_BUDGET_2012_CS_V2.pdf – upraveno

2.6 Reforma příjmové stránky rozpočtu EU

Struktura příjmů rozpočtu Evropské unie funguje na systému vlastních zdrojů, jedná se o

- tzv. tradiční vlastní zdroje – zemědělské dávky a cla na zboží z třetích zemí podléhající celnímu sazebníku, přičemž 25 % z vybraných prostředků zůstává zemi, která clo a obdobné dávky vybrala.
- Dále zdroj založený na dani z přidané hodnoty (DPH) a příjem z hrubého národního důchodu (HND). Ovšem tyto dva zdroje unijního rozpočtu nejsou mnohdy považovány za vlastní zdroje, neboť mají spíše příspěvkový charakter.

Postupně důsledkem liberalizace obchodu docházelo ke snižování příjmů z tradičních vlastních zdrojů, z nichž původně do rozpočtu plynulo okolo 45 %, zatímco v současnosti se jedná o zhruba 15 % příjmů. A navíc dlouhodobě se dá předvídat jejich další snižování, proto bude nezbytné hledat alternativní zdroje, které by je dokázaly nahradit.

Klesl také příjem z DPH, neboť docházelo k jeho postupnému snižování. Proto byl roku 1988 zaveden příjem z HNP, později HND jako doplňkový zdroj pro pokrytí stále se zvyšujících výdajů rozpočtu Evropské unie. Z tohoto zdroje v současnosti plyne zhruba 73 % do celkové struktury rozpočtu EU. Problémem je, že představuje spíše příspěvkový charakter než jakýsi

vlastní zdroj rozpočtu. Vlastními zdroji „by podle Evropského parlamentu mohly být výnosy z nových veřejných zdrojů Evropské unie, jako je systém obchodování s emisními povolenkami nebo příspěvky založené na dani z přidané hodnoty, spotřebních daní či daní právnických osob. V této souvislosti se hovoří také o zavedení tzv. evropské daně.“²⁸

Dalším diskutovaným bodem jsou rozpočtové korekce, existující především pro Velkou Británii ve formě kompenzací a např. snížené sazby pro odvody z DPH platné pro Německo, Rakousko, Nizozemsko a Švédsko, kteří patří mezi největší čisté plátce do evropského rozpočtu. Nicméně v současnosti roste hospodářská síla Velké Británie v porovnání s průměrem EU relativně rychleji a přitom klesá podíl společné zemědělské politiky ve výdajích evropského rozpočtu. Proto by mělo dojít k reformě či přímo k odstranění těchto korekcí pro některé státy, což by vedlo k posílení rovnosti mezi členskými státy.

2.7 Alternativní zdroje rozpočtu EU

Současný systém zdrojů byl doposud dostatečný pro financování evropského rozpočtu, ale nestále probíhají diskuze, zda by bylo možné příjmy do rozpočtu zvýšit, aby odpovídaly rostoucím požadavkům rozšiřující se EU. U všech čtyř existujících příjmů se objevují jistá negativa, u tradičních vlastních zdrojů a to především u zemědělských dávek je to jejich nedostatečnost, u DPH komplikovanost výpočtu a u zdroje z HND je kritizován jeho příspěvkový charakter z rozpočtů jednotlivých členských států.²⁹

Z tohoto důvodu probíhají diskuze o nových, zejména daňových vlastních příjmech do unijního rozpočtu: „dani z příjmu osob nebo rodin, zdanění úrokových příjmů z úspor, dani z příjmu nebo zisku obchodních společností, environmentálních daní, spotřebních daní a telekomunikačních daní. Jako nedaňový zdroj jsou navíc posuzovány výnosy z ražebného Evropské centrální banky (ECB).“³⁰ V následujícím textu budou jednotlivé alternativní zdroje podrobněji rozebrány.

---

²⁸ FALATHOVÁ, A. Reforma rozpočtu Evropské unie a finanční rámec po roce 2013. Praha: Evropské hodnoty o. s., 2009, str. 15. ISBN 978-80-904158-5-0.

²⁹ Evropská komise. Reformovat rozpočet, změnit Evropu, financování rozpočtu [online]. Dostupný z WWW: <http://ec.europa.eu/budget/reform2008/issues/article_5959_cs.htm>.

³⁰ KÖNIG, P. a kol. Rozpočet a politiky Evropské unie: Příležitost pro změnu. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2009, str. 508. ISBN 978-80-7400-011-9.

Prvním zmiňovaným zdrojem je daň z příjmu osob nebo rodin, zde je pozitivním prvkem především fakt, že se jedná o tradiční zdroj příjmu založený na spravedlnosti. Výnosy z této daně by byly dostatečné pro potřeby současného evropského rozpočtu. Avšak zavedení tohoto příjmu by nebylo snadné, protože chybí daňová harmonizace mezi státy a jednotlivé vlády členských států mají rozdílné představy o způsobu zdaňování příjmů. Bylo by náročné dospět ke spravedlivému rozdělení daňové zátěže mezi evropské občany. Podle dostupných odborných dokumentů zkoumajících postoj členských států k zavedení daně z příjmu je zřejmé, že tyto příjmy, zejména osobní daně nejsou podporovaným a oblíbeným možným zdrojem pro rozpočet EU.

Dalším uvedeným alternativním zdrojem rozpočtu je zdanění úrokových příjmů z úspor. Kdyby se přenesly výnosy ze zdanění úrokových příjmů z úspor na nadnárodní úroveň, mohlo by dojít k zamezení daňovým únikům a daňové konkurenci mezi jednotlivými členskými státy. Je obvyklé, že investoři investují do zemí, kde je nejnižší zdanění a následně příjmy z úroků či dividend jsou vybírány zvláště pouze těmito státy. Odlišné národní úpravy znamenají nepřehlednost evropských systémů zdanění příjmů z úspor. Proto pokud by došlo k jednotnému zdanění úrokových příjmů z úspor, přineslo by to srozumitelnost a navíc doplnění vnitřního trhu s volným pohybem kapitálu. Zásadní by bylo vhodné nastavení výše daně, aby nedocházelo k odlivu investic z EU do daňově výhodnějších oblastí. Dá se předpokládat, že by tento zdroj nebyl zrovna stabilním příjmem do evropského rozpočtu, ale spíše jen doplňkovým. A navíc pro jeho realizaci je potřeba nejprve harmonizovat základ daně úrokových příjmů z úspor, bez níž není možné očekávat zavedení společného systému zdanění.

Následujícím možným novým příjmem společného rozpočtu by mohla být daň z příjmu nebo zisku obchodních společností. „Pro převedení této daně na nadnárodní úroveň hovoří např. skutečnost, že zatímco daň uvalená na podnik náleží jen státu, v němž má podnik daňový domicil nebo v němž vyrábí a prodává své zboží či služby (v závislosti na daňovém systému té které země), daňové náklady jsou často přeneseny na spotřebitele, případně zaměstnance, kteří nemusejí být nutně ze země daň inkasující. Spravedlivé by přitom bylo, aby daňové výnosy připadaly zemi, jejíž obyvatelé nesou břímě daně.“³¹ Avšak vzhledem k tomu, že je tento zdroj vázaný na hospodářský cyklus, nelze jej navrhnout k většinovému financování

---

³¹ KÖNIG, P. a kol. Rozpočet a politiky Evropské unie: Příležitost pro změnu. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2009, str. 512 a násl. ISBN 978-80-7400-011-9.

evropského rozpočtu, neboť v období hospodářského poklesu by mohl ohrozit stabilitu rozpočtu EU. Přesto lze tento potenciální příjem považovat za dostatečný zdroj rozpočtu, vzhledem k výši inkasa daně z příjmů nebo podle zisku obchodních společností v členských zemích EU. Navíc zavedení daně z příjmu nebo zisku obchodních společností by vedlo ke zvýšení průhlednosti ve financování rozpočtu, neboť by došlo k vytvoření přímé vazby obchodních společností k financování evropského rozpočtu. Nicméně komplikací v zavedení toho zdroje je opět neexistující harmonizace daňových základů a rozdíly mezi členskými státy, kdy v některých je daň z příjmu nebo zisku obchodních společností provázána s osobními daněmi z příjmu.

Následujícím možným zdrojem jsou spotřební daně, mezi které spadá daň z alkoholu, tabáku, energetických zdrojů a elektřiny. Cílem pro harmonizaci spotřebních daní je snaha o fungování jednotného vnitřního trhu a zamezení daňové konkurence mezi členskými státy. V roce 1992 byla přijata směrnice o obecné úpravě, držení, pohybu a sledování výrobků podléhajících spotřební dani. V souvislosti s touto směrnicí byly přijaty další směrnice, specificky zaměřené a stanovující minimální velikosti sazeb daní na uvalené produkty. Tyto minimální sazby daní stanovené evropskými směrnicemi jsou významně menší než sazby uplatňované jednotlivými členskými státy. A právě zavedení reálné evropské spotřební daně by bylo usnadněno tím, že jsou tyto daně na evropské úrovni již harmonizovány. Avšak vzhledem k odlišným preferencím členských států a ke značným rozdílům v uplatňování daňových sazeb by bylo přiměřenější jen sladovat národní daňové systémy určením minimálních sazeb daní, které by lépe korespondovaly se skutečnými sazbami v členských státech, než uvalovat národní sazby daní. Pak by mohlo jít o systém sdílené daně, kdy by členské státy musely odvádět část zisku ze spotřebních daní do evropského rozpočtu. Stanovila by se společná sazba, která by byla zakomponována do již existující národní sazby, aby neměla nepříznivý dopad na celkové zdanění obyvatel. Snížený výnos pro členské státy by byl kompenzován zrušením v současnosti platných příspěvků do rozpočtu EU.

Mezi alternativní zdroje patří také environmentální daně, jedná se o typ spotřební daně na produkty, jejichž spotřeba má negativní dopad na životní prostředí. Rozděluje se na energetické daně za spotřebu energetických zdrojů, zde patří ropné produkty, uhlí, plyn, elektřina, daně za vypouštění oxidu uhličitého. Další kategorií jsou dopravní daně spojené s vlastnictvím a užíváním motorových vozidel, tady se řadí například registrační daň při nákupu automobilů, daň za používání silnic, letištní poplatky. Na závěr jsou to daně za

znečišťování životního prostředí, zdanění hlukové zátěže a hospodaření s pevnými odpady. Eventuální národní zdanění by se především mělo týkat automobilů, motocyklů a letadel, protože tyto prostředky se vyskytují a znečišťují prostředí v celé EU. Téma o zavedení environmentálních daní pro společný rozpočet se už několikrát objevilo, avšak pro odlišné názory na ochranu životního prostředí napříč EU nebyl tento úmysl dotažen do konce.

Posledním zmiňovaným alternativním zdrojem jsou telekomunikační daně, což jsou daně z poskytování telekomunikačních služeb a televizního a rozhlasového vysílání. Pokud by došlo k zavedení těchto daní, lze očekávat převážně negativní reakce a to především ze strany občanů EU. Zvyšování ceny u telekomunikačních služeb skrz nových daní by šlo proti duchu vnitřního trhu a snaze přispívat k budování informační společnosti. Jestliže i přes to by se evropští politici snažili o zavedení těchto daní, mohli by argumentovat tím, že převážně movitější občané, a tedy bohatší státy využívají telekomunikačních prostředků více. Zdaněné by byly jen přeshraniční aktivity, tedy poskytování telekomunikačních služeb a vysílání na mezinárodní úrovni. Proto by se měli danit pouze provozovatelé páteřních telekomunikačních sítí a ne koncoví uživatelé. Toto odvětví by mělo do budoucna rozpočtu zabezpečit vzestupnou tendenci příjmů, neboť zaznamenává rostoucí počet uživatelů. Avšak zavádění toho typu zdanění není vhodné, zvláště pokud jsou tyto služby již zdaněny prostřednictvím DPH.

Jako nedaňový zdroj rozpočtu byly zmíněny výnosy z ražebného Evropské centrální banky (ECB). Mohl by to být nový zdroj evropského rozpočtu, pokud by došlo k zavedení jednotné měny ve všech státech EU. Státy se svou národní měnou provádějí vlastní monetární a kurzovou politiku a výnosy z ražebného si ponechávají. Unijní rozpočet není financován ražebným ze zemí eurozóny, protože by finance takto získané mohly prostřednictvím výdajových politik čerpat i země se svou národní měnou. Proto je toto ražebné rozdělováno mezi národní centrální banky zemí eurozóny. Až po případném připojení všech členských zemí do eurozóny, by se dalo diskutovat, zda výnosy z ražebného budou součástí příjmů do evropského rozpočtu. Vzhledem k nízké inflaci v zemích eurozóny nebudou výnosy z ražebného dostatečným a ani stabilním příjmem pro rozpočet EU. S přihlédnutím k tomu, že se v následujících přibližně patnácti letech nedá očekávat, že by se všechny členské státy EU staly zároveň také členy eurozóny je zavedení příjmů z ražebného prozatím nereálné.³²

---

³² KÖNIG, P. a kol. Rozpočet a politiky Evropské unie: Příležitost pro změnu. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2009. 630 s. ISBN 978-80-7400-011-9.

2.8 Hodnocení příjmové stránky rozpočtu

Vzhledem k předchozímu textu je zřejmé, že příjmová stránka rozpočtu EU potřebuje změnu. Systém příjmů se v podstatě nezměnil od svého vzniku, a proto by se rozpočet měl oprostit od minulosti a přetvořit se na rozpočet, který bude lépe splňovat aktuální politické potřeby a priority. Právě to je v rukou Evropské komise v současně probíhajících debatách o novém finančním rámci a tedy i o hledání nových evropských zdrojů.³³

Návrhy na zavedení nového vlastního zdroje jsou neustále probírány, neboť evropský rozpočet je financován z velké části pouze z příspěvků členských států. Mezi důvody pro hledání nových zdrojů do rozpočtu patří snaha zvýšit zájem u občanů o fungování Evropské unie a snaha snížit zaměření členských zemí na posuzování svých čistých pozic. Těmito novými zdroji by mohly být výše zmiňované alternativní zdroje, jak daňové, odváděné přímo do rozpočtu, tak nedaňové, ražebné Evropské centrální banky. Pravděpodobně ale žádný z těchto potenciálních zdrojů nebude v blízké budoucnosti zaveden, například proto, že nemají sladěnou základnu ve všech členských státech a nesplňují všechna kritéria, podle kterých jsou posuzovány.³⁴

Obecně se tedy dá tvrdit, že evropský rozpočet potřebuje reformu, ale bude velmi obtížné vůbec nějakou reformu provést. Patrně dle zjištěných skutečností dojde pouze k úpravě již existujícího systému příjmů. Nicméně zavedení nového vlastního zdroje by podpořilo autonomní charakter rozpočtu Evropské unie.

---

³³Centre for European policy studies. A new budget for the European Union? [online]. Dostupný z WWW: <http://www.emagazine.assonime.it/upload/Policy%20Brief_CEPS.pdf>.

³⁴CUPALOVÁ, M. Hlavní výzvy reformy rozpočtu EU [online]. Dostupný z WWW: <<http://ces.vse.cz/wp-content/cupalova.pdf>>.

3 Sestavení výdajové stránky rozpočtu EU

Výdaje rozpočtu EU slouží především k financování politik. Výdaje na období 2007-2013 jsou rozděleny do šesti rozpočtových okruhů:

1. První okruh se jmenuje „Udržitelný růst“ a člení se na dva podokruhy: „Konkurenceschopnost pro hospodářský růst a zaměstnanost“ a „Soudržnost pro růst a zaměstnanost“. Pro tento okruh má EU k dispozici 383 591 mil. EUR v cenách roku 2004 (44,3 % z evropského rozpočtu), přičemž pro první podokruh je vyčleněno 75 550 mil. EUR (8,7 %) a pro druhý 308 041 mil. EUR (35,6 %). V rámci prvního podokruhu jsou financovány výdaje na výzkum, energetickou a dopravní politiku EU, celoživotní vzdělávání, rozvoj informační společnosti a médií, celní a daňovou politiku, politiku zaměstnanosti a sociálních věcí, ochranu hospodářské soutěže, vnitřní trh, boj proti podvodům. Z 2. podokruhu směřují finance na politiku hospodářské a sociální soudržnosti zahrnující především podporu rozvoje nejchudších regionů EU, podporu růstu konkurenceschopnosti regionů bohatších a také územní spolupráci napříč členskými státy EU.
2. Druhým okruhem je „Ochrana přírodních zdrojů a hospodaření s nimi“. Výdaje pro tento okruh v období finanční perspektivy 2007-2013 činí 369 837 mil. EUR (42,9 %). Zahrnuje výdaje související se společnou zemědělskou politikou, rozvojem venkova, rybolovnou politikou a ochranou životního prostředí.
3. Okruh třetí s názvem „Občanství, svoboda, bezpečnost a právo“ je tvořen dvěma podokruhy: „Svoboda, bezpečnost a právo“ a „Občanství“. Výdaje tohoto okruhu na dané období finanční perspektivy představují 10 770 mil. EUR (1,3 %). 1. Podokruh financuje zejména azylovou, vízovou a imigrační politiku EU, spolupráci policejních soudních orgánů členských států EU a programy na podporu bezpečnosti a ochrany svobod. 2. podokruh připívá k financování programů na podporu evropského občanství, kultury, médií nebo na nástroj rychlé reakce a připravenosti na mimořádně závažné události.
4. Okruh 4 se objevuje pod názvem „Evropská unie jako globální partner“. Z celkového objemu výdajů rozpočtu se na něj dostává 49 463 mil. EUR (5,7 % z výdajů rozpočtu EU). Obsahuje financování politik evropského sousedství a partnerství, předvstupní

pomoci, rozvojové spolupráce, humanitární pomoci nebo společné zahraniční a bezpečnostní politiky.

5. Pátým okruhem je „Administrativa“, zahrnuje výdaje spojené s fungováním institucí EU. Podíl výdajů pro tento okruh činí 49 800 mil. EUR (5,8 %).
6. Posledním šestým okruhem je „Kompenzace a vyrovnávací platby“, ten byl určen pro nové členské země Rumunsko a Bulharsko, na kompenzování finanční zátěže spojené s nutností začít přispívat do společného rozpočtu. Pro tento okruh bylo určeno 800 mil. EUR (0,1 %).³⁵

Tabulka finanční perspektivy 2007-2013:

Finanční rámec 2007-2013	
<i>(mil. EUR v běžných cenách)</i>	
Položky závazků	CELKEM 2007-2013
1. Udržitelný růst	383 591
1a. Konkurenceschopnost pro růst a zaměstnanost	75 550
1b. Soudržnost pro růst a zaměstnanost	308 041
2. Ochrana a správné hospodaření s přírodními zdroji	369 837
3. Občanství, svoboda, bezpečnost a právo	10 770
3a. Svoboda, bezpečnost a spravedlnost	6 630
3b. Občanství	4 140
4. EU jako globální partner	49 463
5. Administrativa	49 800
6. Kompenzace pro Bulharsko a Rumunsko	800
Položky závazků celkem	864 261
Položky plateb v % HND	1,00%

Zdroj: KÖNIG, P. a kol. Rozpočet a politiky Evropské unie: Příležitost pro změnu. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2009. 630 s. ISBN 978-80-7400-011-9. - upraveno

3.1 Udržitelný růst

Tento okruh, který je rozdělen na dva podokruhy:

- 1a) „Konkurenceschopnost pro hospodářský růst a zaměstnanost“
- 1b) „Soudržnost pro růst a zaměstnanost“ financuje nejvíce politik Evropské unie.

³⁵ KÖNIG, P. a kol. Rozpočet a politiky Evropské unie: Příležitost pro změnu. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2009. 630 s. ISBN 978-80-7400-011-9.

Na rok 2012 je pro udržitelný růst vyčleněno 67,5 mld. EUR, což představuje 45,8 % z celkového unijního rozpočtu. Z toho je pro podokruh 1a) určeno 14,8 mld. EUR a pro 1b) 52,8 mld. EUR.

V „Konkurenceschopnosti pro růst a zaměstnanost“ se Evropská komise dlouhodobě snaží o posílení úsilí v oblasti výzkumu a technologického rozvoje a zároveň o zvýšení finanční podpory pro mobilitu studentů v rámci programu Erasmus pro podporu vzdělání. Dále se snaží o rozvoj v oblasti transevropských sítí (TEN), tedy o zlepšování spojení mezi členskými státy prostřednictvím například vysokorychlostních železničních tratí nebo dálnic. Také byl v rámci tohoto podokruhu 1a) pro finanční rámec 2007-2013 vytvořen Fond přizpůsobení růstu s až 1 mld. EUR za rok. Tento fond byl určen k optimalizaci růstu a soudržnosti, aby byla EU schopna reagovat na měnící se hospodářské situace.³⁶

„Hlavním cílem politiky v oblasti výzkumu a technologického rozvoje je vytvořit z Evropské Unie jednu z předních světových ekonomik založených na vědomostech.“³⁷ Základním nástrojem pro podporu výzkumu a rozvoje jsou rámcové programy, které jsou zakotveny ve smlouvě ustavující Evropské hospodářské společenství. Tyto programy mají určené vědecké a technické cíle a mají stanovenou celkovou výši finančních prostředků. V současnosti probíhá Sedmý rámcový program, jehož hlavním cílem je skrz podpory výzkumu, vývoje, inovací, projektů podporujících spolupráci firem a mobility výzkumníků zvýšit konkurenceschopnost EU a přispět tím k plnění Lisabonských cílů.³⁸

Další oblastí financovanou z prvního podokruhu 1a) jsou transevropské sítě (TEN). Vznikly s cílem spojit špatně přístupné regiony s ústředními regiony Evropské unie. Jejich význam neustále roste, pokrývají téměř celý evropský kontinent a další postupné rozšiřování povede k posilování hospodářského růstu a rovnováhy.

Transevropské sítě se vyskytují ve třech sférách činnosti:

- Dopravní transevropské sítě (TEN-T), zabývající se silniční a kombinovanou dopravou, zaměřující se na vodní cesty a námořní přístavy a na evropskou síť

---

³⁶ European Commission. European Union Public Finance - Fourth edition [online]. Dostupný z WWW: <http://ec.europa.eu/budget/library/biblio/publications/public_fin/EU_pub_fin_en.pdf>. Page 103.

³⁷ BusinessInfo.cz. Politika na podporu výzkumu a technologického vývoje [online]. Dostupný z WWW: <<http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/politiky-eu/politika-na-podporu-vyzkumu-technologie/1000521/10932/>>.

³⁸ BusinessInfo.cz. Politika na podporu výzkumu a technologického vývoje [online]. Dostupný z WWW: <<http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/politiky-eu/politika-na-podporu-vyzkumu-technologie/1000521/10932/>>.

vysokorychlostních vlaků, spadají sem také inteligentní systémy na řízení dopravy, např. projekt Galileo (satelitní navigační systém).

- Energetické transevropské sítě (TEN-E) mají využití v dodávkách elektřiny a zemního plynu, jejich cílem je vybudovat jednotný energetický trh a zajistit bezpečnost energetických dodávek.
- Telekomunikační transevropské sítě (eTEN) jejichž cílem je rozvinout elektronické služby, jsou zaměřeny na veřejný sektor a reprezentují iniciativu „Informační společnost pro všechny“.³⁹

Tyto transevropské sítě mohou svým rozsáhlým zaměřením přispívat k vytváření zaměstnanosti a hospodářskému růstu celé EU.

V neposlední řadě financuje podokruh 1a) oblast celoživotního učení a celkové zlepšování kvality vzdělání. Právě kvalitní vzdělání a odborná příprava jsou potřebné v případě, že se z Evropy má stát znalostní společnost, která bude schopna obstát v globalizovaném světě. Prostřednictvím EU jsou financovány programy, které podporují formou studia, odborné přípravy nebo dobrovolné práce v jiných zemích rozvíjet osobní schopnosti evropských občanů, což je prospěšné pro ekonomický růst celé EU. Jedná se například o tyto programy:

- Leonardo da Vinci – jedná se zejména o pracovní stáže v zahraničních podnicích a projekty spolupráce, kterými jsou vytvářeny kontakty mezi odbornými institucemi a podniky.
- Erasmus – pohyb studentů a spolupráce mezi univerzitami, program Erasmus Mundus umožňuje postgraduálním studentům a akademickým pracovníkům získat magisterský nebo doktorský titul ve studijních programech, na kterých se podílejí alespoň tři evropské univerzity.
- Grundtvig – jsou programy zaměřené na vzdělávání dospělých.
- Comenius – podporuje spolupráci mezi školami a učiteli, výměny středoškolských studentů a poskytuje partnerství škol na internetu.
- Marie Curie – zaměřeno na profesní odbornou přípravu a mobilitu výzkumných pracovníků.⁴⁰

---

³⁹ Evropská komise. Zastoupení v České republice. Transevropské sítě (TEN) [online]. Dostupný z WWW: <http://ec.europa.eu/ceskarepublika/information/glossary/term_238_cs.htm>.

⁴⁰ Europa.eu. Evropská unie. Vzdělávání, odborná příprava a mládež [online]. Dostupný z WWW: <http://europa.eu/pol/educ/index_cs.htm>.

Je zřejmé, že EU financuje rozvoj vzdělání a odbornou přípravu především skrze spolupráce mezi jednotlivými členskými státy prostřednictvím jednotlivých programů. Nicméně odpovědnost za obsah výuky a organizaci systému vzdělávání je řízeno a spravováno na úrovni členských států.

Druhým podokruhem 1b) „Soudržnost pro růst a zaměstnanost“ usiluje Evropská komise také o plnění Lisabonských cílů. Soustředí se na zvýšení a zlepšení zásob lidského kapitálu za účelem zvýšení konkurenceschopnosti a růstu. Důraz je kladen na vytváření nových pracovních míst v nových oblastech se snahou zajistit růst a zaměstnanost v globálním měřítku.⁴¹

Tento podokruh financuje především politiku hospodářské a sociální soudržnosti (též nazývaná jako regionální, strukturální či kohezní politika). Tato politika se zaměřuje na vyrovnání hospodářských, sociálních a územních rozdílů mezi jednotlivými státy a regiony. Je založena na solidaritě, kdy bohatší státy přispívají na rozvoj těch chudších států a regionů, aby se zvýšila kvalita života obyvatel celé EU. V současnosti patří regionální politika mezi hlavní priority evropského rozpočtu a jejím cílem je ekonomický růst a vytváření nových pracovních míst ve všech regionech Unie. K financování těchto cílů slouží fondy EU, jedná se o strukturální fondy a Fond soudržnosti (neboli Kohezní fond). Strukturální fondy jsou určeny pro podporu chudších nebo jinak znevýhodněných regionů, zatímco Fond soudržnosti podporuje rozvoj chudších států.

3.2 Ochrana přírodních zdrojů a hospodaření s nimi

Pro zemědělský sektor bylo pro rok 2012 vyčleněno 60 mld. EUR, což představuje 40,8 % z celkového rozpočtu EU.

V návaznosti na reformu společné zemědělské politiky by měly výdaje na zemědělství postupně klesat, naopak více prostředků by se mělo vynaložit na ochranu životního prostředí a pro boj s klimatickými změnami. Část finančních prostředků bude použita také na rozvoj venkova a rybolov.

---

⁴¹ European Commission. European Union Public Finance - Fourth edition [online]. Dostupný z WWW: <http://ec.europa.eu/budget/library/biblio/publications/public_fin/EU_pub_fin_en.pdf>. Page 103.

Právě společná zemědělská politika (SZP) je velmi často diskutované téma a představuje velkou zátěž pro evropský rozpočet. Vstoupila v platnost v roce 1958, ale plně fungovat začala až v roce 1968 s cílem vytvořit regulovanou zemědělskou politiku, mělo se jednat o neintegrovanejší politiku EU, která bude plně financována z unijního rozpočtu. Mezi její hlavní cíle patřilo například zvýšení zemědělské produktivity, odpovídající životní úroveň pro zemědělce, soběstačnost v zásobování obyvatel, rozumné ceny pro spotřebitele a stabilizace trhu se zemědělskými potravinami. Kvůli svým vysokým cílům se postupně stala velmi nákladnou politikou, a proto bylo nutné ji reformovat. K první reformě došlo v 90. letech a od té doby prochází reformami neustále, tyto reformy mají především za cíl snížit finanční zátěž, kterou SZP pro evropský rozpočet představuje. Poměr výdajů se podařilo snížit z původních až 75 % (v 80. letech) na současných 40 % z celkového rozpočtu EU. V současnosti se objevují návrhy na postupné spolufinancování, tedy přenesení části SZP zpět na členské státy, jednak z důvodu rozdílných preferencí jednotlivých států v oblasti zemědělství a také pro již zmiňovanou finanční náročnost pro evropský rozpočet.

Naopak více finančních prostředků by z tohoto okruhu mělo jít na ochranu životního prostředí, což patří k nejmladším aktivitám EU, ale přesto je prezentováno jako jedno z nejdůležitějších témat současnosti. Mezi hlavní priority patří boj proti klimatickým změnám a proti znečištění, zachování biologické rozmanitosti a udržitelný rozvoj. Pro tuto oblast je z evropského rozpočtu na rok 2012 vyčleněno 0,4 mld. EUR, což je v porovnání s celkovými 60 mld. EUR plynoucích pro celý druhý okruh poměrně zanedbatelná částka, navíc s přihlédnutím k tomu, že ochrana životního prostředí patří mezi prioritní zájmy EU. Avšak je třeba zmínit, že mnoho finančních prostředků pro tuto oblast přichází z fondů v rámci jiných evropských politik, mezi které patří například Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova, Evropský fond pro regionální rozvoj, Kohezní fond a další. Z toho vyplývá, že zaměření na ochranu životního prostředí je v rámci EU značně rozsáhlé.⁴²

Tento výdajový okruh slouží také na financování rybolovu a politiky rozvoje venkova. „Prioritou EU v oblasti rybolovu je najít rovnováhu mezi konkurenceschopným rybářským průmyslem a existencí udržitelné populace ryb a mořského ekosystému.“⁴³

---

⁴² Euroskop.cz. Problémy rozpočtu EU [online]. Dostupný z WWW: <<http://www.euroskop.cz/8921/sekce/problemy-rozpocet-eu/>>.

⁴³ Euroskop.cz. Rybolov [online]. Dostupný z WWW: <<http://www.euroskop.cz/8925/sekce/rybolov/>>.

Rozvoj venkova je zaměřen především na zvyšování konkurenceschopnosti zemědělství a lesnictví, na ochranu životního prostředí a krajiny a také pro podporu diverzifikace venkovského hospodářství. Opět se jedná o politiku, která představuje jeden z prioritních zájmů EU a zaměřuje se na řešení problémů venkova a využívání jeho potenciálu.⁴⁴

3.3 Občanství, svoboda, bezpečnost a právo

Pro tento výdajový okruh je přiděleno 2,1 mld. EUR pro rok 2012, což tvoří 1,4 % všech výdajů rozpočtu. Je rozdělen na dva podokruhy:

- 3a) „Svoboda, bezpečnost a právo“, zde se například řadí řízení migračních toků, bezpečnost a ochrana svobod, základní práva a spravedlnost.
- 3b) „Občanství“, tady patří programy na ochranu veřejného zdraví a spotřebitelů, vzdělávání a kultura, média, komunikace a další.

Prostředky z tohoto okruhu jsou tedy především určeny pro zajištění bezpečnosti, ochranu základních lidských práv, na řízení migrace, pro boj proti terorismu a na soudní spolupráci. Financuje také programy na podporu kultury či na ochranu spotřebitele.

Svoboda pohybu je v EU zajištěna Schengenskou dohodou z roku 1985, ve které se země Beneluxu spolu s Francií a Německem dohodly, na postupném odstraňování kontroly na vnitřních hranicích EU. Avšak aby byla zajištěna tato svoboda pohybu, musí být zabezpečena ochrana před terorismem a organizovaným zločinem. Zároveň by měl fungovat soudní systém, jehož prostřednictvím budou dodržována základní lidská práva v celé Unii.⁴⁵

Poměrně novým pojmem je občanství EU, vytvořeno Maastrichtskou smlouvou z roku 1993. Každá osoba, která je státním příslušníkem některé ze zemí EU, je zároveň také občanem EU. Evropské občanství doplňuje vnitrostátní občanství, ale nenahrazuje je. „Občanství Unie se uděluje přímo každému občanovi EU na základě Smlouvy o fungování EU. Tato smlouva zajišťuje:

- Právo svobodně se pohybovat a pobývat v EU.
- Právo volit a být volen ve volbách do Evropského parlamentu a v obecních volbách.

---

⁴⁴ Evropská komise. Zemědělství a rozvoj venkova: Politika rozvoje venkova v období 2007-2013 [online]. Dostupný z WWW: <http://ec.europa.eu/agriculture/rurdev/index_cs.htm>.

⁴⁵ Europa.eu. Evropská unie. Spravedlnost a vnitřní věci [online]. Dostupný z WWW: <http://europa.eu/pol/justice/index_cs.htm>.

- Právo na diplomatickou a konzulární ochranu kterékoli země EU.
- Petiční právo k Evropskému parlamentu, právo obracet se na evropského veřejného ochránce práv.⁴⁶

Rozpočtové dělení tohoto výdajového okruhu je pro oba podokruhy 3a) a 3b) rozčleněno mezi jednotlivé programy. Pokokruh 3b) „Občanství“ čerpá z vícera programů, jako jsou např.:

- Programy na ochranu veřejného zdraví a spotřebitelů
- Kultura 2007-2013
- Mládež v akci
- Média 2007
- Občané pro Evropu
- Finanční nástroj pro civilní ochranu
- Opatření v oblasti komunikace
- Evropský fond solidarity
- Další opatření a programy
- Decentralizované agentury.⁴⁷

Z nichž např. na program „Mládež v akci“ je vyčísleno větší množství finančních prostředků, na období 2007-2013 je pro tento program vyčleněno 885 milionů EUR. Jeho hlavním cílem je podpora evropského občanství a solidarity mezi mladými lidmi ve věku 13 až 30 let. Rovněž se zaměřuje na vývoj smyslu mladistvých pro iniciativu, tvořivost a podnikatelského ducha. Specifické cíle programu jsou:

- podpořit aktivní občanství mladých lidí, především jejich evropské občanství
- rozvíjet solidaritu mezi mladými lidmi
- podpořit vzájemné porozumění mezi lidmi
- přispět k rozvoji kvality podpůrných systémů pro aktivity mládeže
- podporovat evropskou spolupráci v oblasti politiky mládeže.⁴⁸

---

⁴⁶ Evropská komise. Spravedlnost: Občanství EU [online]. Dostupný z WWW: <http://ec.europa.eu/justice/citizen/index_cs.htm>.

⁴⁷ KÖNIG, P. a kol. Rozpočet a politiky Evropské unie: Příležitost pro změnu. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2009, str. 357. ISBN 978-80-7400-011-9. A 2007-2013.eu. EU budget: Freedom, Security and Justice, and Citizenship [online]. Dostupný z WWW: <http://www.2007-2013.eu/budgetary_headings_3.php>.

⁴⁸ 2007-2013.eu. EU funds: Youth in Action [online]. Dostupný z WWW: <http://www.2007-2013.eu/by_scope_youth.php>.

Na tento výdajový okruh je vyčleněno poměrně málo finančních prostředků, ale není pochyb o tom, že podporované aktivity v rámci tohoto okruhu jsou pro EU důležité. Evropská unie bude muset čelit výzvám, jako je očekávaný příliv migrantů ze třetích zemí, další možné rozšiřování Unie, a proto musí posilovat spolupráci v oblasti svobody, bezpečnosti a práva i občanství EU.

3.4 Evropská unie jako globální partner

Pro čtvrtý okruh výdajů evropského rozpočtu je vyčleněno 9,4 mld. EUR, což odpovídá 6,4 % z celkového unijního rozpočtu v roce 2012.

Tento výdajový okruh financuje nástroje předvstupní pomoci, evropského sousedství a partnerství, rozvojové spolupráce a také např. humanitární pomoc.

První zmíněný Nástroj pro předvstupní pomoc (Instrument for Pre-accession Assistance, IPA) se stal součástí finanční perspektivy 2007-2013 a nahradil předešlé používané programy pro předvstupní pomoc, jako byly např. PHARE, ISPA, SAPARD a další.⁴⁹ Rozpočet pro tento Nástroj na období 2007-2013 byl vymezen na 12,9 milionů EUR.

V souladu s plněním daných cílů se IPA skládá z 5 základních částí:

1. Pomoc při transformaci a budování institucí
2. Přeshraniční a regionální spolupráce
3. Složka pro regionální rozvoj
4. Složka pro rozvoj lidských zdrojů
5. Složka pro rozvoj venkova.

Prostředky IPA jsou určeny pro kandidátské země a potenciální kandidátské země. Kandidátské země jsou Chorvatsko, Turecko a Makedonie, ty mohou těžit ze všech pěti základních částí Nástroje IPA. Potenciální kandidátské země jsou Albánie, Srbsko, Černá Hora, Bosna a Hercegovina, a tyto země mají nárok pouze na první dvě základní části. Typy pomoci a podpory v rámci IPA budou tedy zahrnovat financování investic, podporu veřejných zakázek, grantů včetně zvýhodněných úrokových sazeb, záruky na půjčky a příspěvky na kapitál mezinárodních finančních institucí nebo regionálních rozvojových bank. Každá

---

⁴⁹ Fors. Financování rozvojové spolupráce ES [online]. Dostupný z WWW: <<http://www.fors.cz/cs/rozvojova-spoluprace/financovani-rozvojove-spoluprace-es>>.

fyzická nebo právnická osoba se sídlem ve způsobilých zemích bude moci žádat o financování v rámci IPA.⁵⁰

Nástroj pro evropské sousedství a partnerství (European Neighbourhood and Partnership Instrument, ENPI) finančně podporuje země, které se účastní politiky sousedství. Jeho hlavním cílem je posilování spolupráce a prohlubování ekonomické integrace s nejbližšími sousedskými zeměmi, které nemají v plánu vstoupit do EU. ENPI nahrazuje dva regionální finanční instrumenty MEDA a TACIS, které fungovaly do konce roku 2006. Instrument MEDA byl základním finančním nástrojem pro realizaci evropsko-středomořského partnerství, který nabízel technickou a finanční podporu doprovázející reformu hospodářských a sociálních struktur ve středomořských partnerských zemích.⁵¹ Instrument TACIS byl program technické pomoci, který měl za účel podporovat proces přechodu k tržnímu hospodářství Gruzie a především zemí bývalého sovětského svazu.⁵²

Dalším nástrojem je Finanční nástroj pro rozvojovou spolupráci (Financing Instrument for Development Cooperation, DCI), jehož cílem je zlepšení spolupráce s rozvojovými zeměmi, podpora rozvoje demokracie, udržitelného rozvoje a odstranění chudoby v rozvojových zemích.

Skrze tento okruh poskytuje Evropská unie také humanitární pomoc, především státům mimo EU k řešení krizových situací způsobených přírodními živly. Nejvíce podporuje země Afriky, Karibiku a Pacifiku, část prostředků je věnována také na Střední východ, pro severní Afriku a pro země Asie.

Z tohoto stručného přehledu výdajů je zřejmé, že se EU v rámci tohoto okruhu zaměřuje především na rozvojovou pomoc, a proto je největším světovým donátorem rozvojových zemí. V roce 2010 dosahovaly výdaje z evropského rozpočtu a výdaje z jednotlivých

---

⁵⁰ 2007-2013.eu. EU funds: Instrument for Pre-Accession Assistance (IPA) [online]. Dostupný z WWW: <http://www.2007-2013.eu/by_scope_ipa.php>.

⁵¹ Europa.eu. Summaries of EU legislation: MEDA programme [online]. Dostupný z WWW: <http://europa.eu/legislation_summaries/external_relations/relations_with_third_countries/mediterranean_partner_countries/r15006_en.htm>.

⁵² Europa.eu. Summaries of EU legislation: TACIS programme [online]. Dostupný z WWW: <http://europa.eu/legislation_summaries/external_relations/relations_with_third_countries/eastern_europe_and_central_asia/r17003_en.htm>.

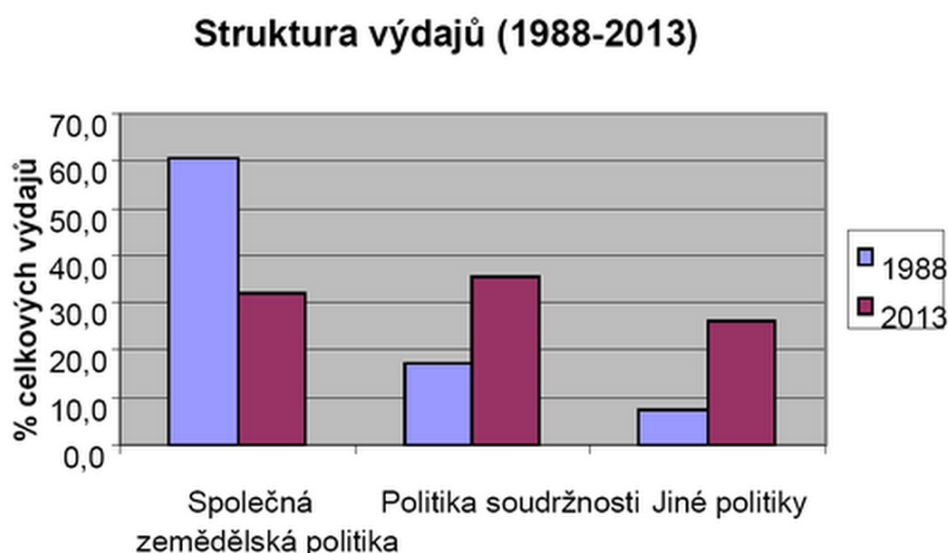
členských států na pomoc třetím zemím 59 % ze všech světových prostředků určených na rozvojovou pomoc.⁵³

3.5 Administrativa

Výdaje na administrativní činnost EU jsou pro rok 2012 kolem 8,3 mld. EUR a to představuje 5,6 % z celkového evropského rozpočtu.

Administrativní část rozpočtu směřuje na chod všech institucí EU, na výplatu mezd, důchodů, provozních nákladů jako jsou budovy, odborníci, náklady na služební cesty, počítačové systémy a další související výdaje. Rostoucí počet výkonných orgánů a institucí se sídlem po celé EU a další úkony vedly přirozeně k rostoucímu počtu zaměstnanců a později se proto zvyšovaly i náklady na důchody vyplácené daným zaměstnancům. Rozpočet na administrativní náklady pokrývá výdaje na fungování Unie ve 23 jazycích, proto jsou náklady na překlady a tlumočení také nedílnou součástí rozpočtu.

Z dlouhodobého hlediska můžeme konstatovat, že i přes rozšiřování EU se od jejího vzniku rozpočet na administrativní náklady nikterak výrazně nezměnil. Důraz ze strany Evropského parlamentu oproti zvyšování celkového rozpočtu EU, je snaha rozpočet na administrativní činnosti snížit.

Zdroj: http://ec.europa.eu/budget/reform2008/issues/article_5957_cs.htm

⁵³ KÖNIG, P., LACINA, L., OSTŘÍŽEK, J., PŘENOSIL, J., STREJČEK, P. Učebnice evropské integrace. 3. vyd. Brno: Barrister & Principal, o. s., 2011, str. 343. ISBN 978-80-87474-31-0.

3.6 Hodnocení výdajové stránky rozpočtu EU

Z uvedeného přehledu výdajů Evropské unie je patrné, že zasahuje do mnoha oblastí činností. Dlouhodobě se objevuje snaha EU o snížení výdajů na společnou zemědělskou politiku a využití těchto prostředků pro konkurenceschopnost a soudržnost. Toho bylo alespoň částečně dosaženo ve finanční perspektivě 2007-2013, kdy více finančních prostředků bylo vyčleněno na udržitelný růst než na zemědělství.

Obecně slouží rozpočet EU na financování evropských politik a k plnění jejich cílů. Především z tohoto důvodu by mělo být zajištěno, aby finanční prostředky z rozpočtu byly využity co nejefektivněji a měly by přispět ke zvýšení kvality života všech občanů EU. Evropský rozpočet by měl být schopen reagovat na změny a přizpůsobovat se rozšiřující Evropské unii.

V debatách o novém finančním rámci pro období 2014-2020 se bude muset Evropská unie zaměřit na sladění struktury evropského rozpočtu se svými politickými prioritami. Bude muset být připravena efektivně čelit novým výzvám, jako je změna klimatu, boj s terorismem, globalizace, energetická bezpečnost a další. Opět bude usilovat o snížení výdajů na společnou zemědělskou politiku a zvýšení prostředků na oblasti, které slouží k naplňování evropských cílů. Jedná se zejména o podporu výzkumu, prostředky na technologický rozvoj, zabezpečení rozvoje transevropských sítí a investice do vzdělání. K navýšení finančních prostředků by mělo dojít také v oblastech, které představují pro EU bezpečnostní riziko, jedná se např. o zvyšující se imigraci do Evropy, růst kriminality a nebezpečí terorismu. Navíc musí EU častěji reagovat na nepředvídatelné události, jako jsou přírodní katastrofy nebo humanitární krize, proto musí mít dostatek finančních prostředků i pro tuto oblast. Naopak by mělo docházet ke snižování nákladů na administrativu, neboť se zřizují speciální agentury, které plní některé administrativní činnosti Komise. Tyto agentury jsou financovány v rámci rozpočtu určeného na daný program, a proto by se měly celkové výdaje na administrativu snižovat.

4 Schvalování rozpočtu EU

Postup schvalování a projednávání evropského rozpočtu má oproti státním rozpočtům členských zemí řadu zvláštností. Asi největším rozdílem je fakt, že rozpočet EU je schvalován ve víceletých finančních rámcích, zatímco státní rozpočty jsou sestavovány v horizontu jednoho roku.⁵⁴

Na přípravě rozpočtu se podílejí všechny evropské instituce, avšak jen dvě mají právo rozpočet měnit a schvalovat, jedná se o Radu EU a Evropský parlament, označované jako rozpočtové orgány. Obě instituce však mají odlišné pozice, Rada EU má významnější postavení při úpravách rozpočtu a Parlament naopak při jeho schvalování. Třetí významnou institucí podílející se na evropském rozpočtu je Evropská komise, která je pověřena jeho přípravou a plněním.

4.1 Evropský parlament

Evropský parlament je jednou z institucí, která zasahuje do tvorby unijního rozpočtu. Jedná se o volený orgán, který hájí zájmy občanů EU. Již od roku 1979 jsou poslanci do EP voleni v přímých volbách, které se uskutečňují každých 5 let. Všichni poslanci EP se účastní tzv. plenárních zasedání, které probíhají jednou měsíčně.⁵⁵

Parlament má tři oficiální sídla, a to Štrasburk, Brusel a Lucemburk. Právě zmiňovaná plenární zasedání europoslanců probíhají ve Štrasburku. V Bruselu se scházejí stále výbory EP, navrhují legislativní změny, které mají být projednány a dále se v Bruselu provádějí přípravné práce, jako sestavení programu plenárních zasedání. Předsednictvo EP a generální sekretariát, provádějící veškerou administrativu EP sídlí v Lucemburku.⁵⁶

EP se skládá z poslanců volených ve všech 27 členských státech EU a jsou voleni na pětileté funkční období. Každý členský stát má vymezený pevný počet míst v Evropském parlamentu, ty jsou většinou přidělovány v poměru k počtu obyvatel dané země, nejvýše však 99 a nejméně 6.

---

⁵⁴ ŠREIN, Z. Mechanismy hospodářské politiky Evropské unie. Praha: Vysoká škola ekonomická v Praze, 2000. 369 s. ISBN 80-7079-946-3.

⁵⁵ FONTAINE, P. Evropa ve 12 lekcích. Lucemburk: Úřad pro publikace Evropské unie, 2010. 80 s. ISBN 978-92-79-17501-5.

⁵⁶ Euroskop.cz. Evropský parlament [online]. Dostupný z WWW: <<http://www.euroskop.cz/92/sekce/evropsky-parlament/>>.

Počet křesel v EP za jednotlivé země po volbách v roce 2009:

Belgie	22	Malta	5
Bulharsko	17	Německo	99
Česká republika	22	Nizozemsko	25
Dánsko	13	Polsko	50
Estonsko	6	Portugalsko	22
Finsko	13	Rakousko	17
Francie	72	Rumunsko	33
Irsko	12	Řecko	22
Itálie	72	Slovensko	13
Kypr	6	Slovinsko	7
Litva	12	Spojené království	72
Lotyšsko	8	Španělsko	50
Lucembursko	6	Švédsko	18
Maďarsko	22		
Celkem			736

Poznámka: Rozhodnutím podle protokolu č. 36 k Lisabonské smlouvě bude do příštích voleb v roce 2014 dočasně zvýšen počet poslanců na 754.

Zdroj: FONTAINE, P. *Evropa ve 12 lekcích*. Lucemburk: Úřad pro publikace Evropské unie, 2010, str. 24. ISBN 978-92-79-17501-5. - upraveno

Je důležité se v rámci schvalování rozpočtu EU zmínit o základních pravomocích Evropského parlamentu (EP).

EP má tři základní pravomoci:

- Legislativní pravomoc
- Rozpočtovou pravomoc
- Kontrolní pravomoc

Legislativní pravomoc

Skrze tuto pravomoc přijímá EP evropské právní předpisy společně s Radou Evropské unie, běžným postupem je spolurozhodování. To staví EP a Radu EU na stejnou úroveň a společně tak přijímají právní předpisy na základě návrhů Komise. Avšak Parlament musí dát konečný souhlas. Díky systému spolurozhodování může EP ve větší míře ovlivňovat právní předpisy Společenství. Spolurozhodování se uplatňuje například v oblastech vytváření vnitřního trhu, výzkumu a vývoje, životního prostředí, vzdělání a další.⁵⁷

⁵⁷ Evropský parlament. Praha: Informační kancelář Evropského parlamentu, 2009.

Rozpočtová pravomoc

S evropským rozpočtem souvisí samozřejmě rozpočtová pravomoc, kterou Parlament sdílí s Radou EU, společně se zabývají finančními prostředky, stejně jako se spolu dělí o pravomoc legislativní. Přípravné práce pro rozhodování Parlamentu v oblasti rozpočtu vykonává Rozpočtový výbor ve spolupráci s ostatními stálými výbory. V rámci výkonu rozpočtové pravomoci vyjadřuje Parlament své politické priority. Evropský rozpočet nemůže vstoupit v platnost, dokud jej předseda EP nepodepíše. Od roku 1986 se o ročních výdajích rozhoduje v rámci finanční perspektivy, kterou EP s Radou společně přijaly. Nicméně Parlament má rozhodující slovo při schvalování převážné většiny výdajů v ročním rozpočtu.

EP s Radou EU projednávají rozpočtové návrhy předložené od Evropské komise ve dvou čteních, během nich musí sjednat kolik finančních prostředků, bude vynaloženo a na jaké oblasti. EP má právo celý návrh rozpočtu zamítnout, pokud se domnívá, že neodráží základní potřeby Evropské unie. To se stalo v minulosti již dvakrát, ale od doby, kde je schvalován rozpočet ve víceletých rámcích společně s Radou už k tomu nedošlo.

Parlament se nepodílí pouze na schvalování ročních rozpočtů, ale zároveň následně kontroluje, jak je s finančními prostředky nakládáno. Tuto kontrolní činnost provádí Rozpočtový výbor Parlamentu a vychází přitom ze zpráv Evropského účetního dvora a Evropského úřadu pro boj proti podvodům (OLAF). Kontroluje, zda je evropský rozpočet dobře spravován, zda jsou evropské výdaje smysluplně vynakládány a plní stanovené cíle a snaží se zamezit podvodům a špatnému řízení.⁵⁸

Kontrolní pravomoc

V rámci této pravomoci Parlament uplatňuje demokratický dozor nad veškerými jednáními EU a zvláště nad Evropskou komisí. EP se podílel a prosadil vytvoření Evropského úřadu pro boj proti podvodům (OLAF).

Na základě těchto pravomocí má tedy Parlament rozhodující slovo při schvalování většiny výdajů v ročním rozpočtu, zejména výdajů na méně prosperující regiony, na vzdělání s cílem snížit nezaměstnanost apod. Naopak u výdajů na zemědělství může EP překládat pouze pozměňovací návrhy, konečné slovo má Rada. Parlament má právo rozpočet zamítnout,

---

⁵⁸ Evropský parlament. Praha: Informační kancelář Evropského parlamentu, 2009.

pokud se domnívá, že neodpovídá potřebám EU, rozpočtový proces pak začíná od samého počátku.⁵⁹

4.2 Rada Evropské unie

Další důležitou institucí v rámci schvalování evropského rozpočtu je Rada Evropské unie (nazývaná též jako Rada ministrů). Rada EU reprezentuje zájmy členských států, je to legislativní a výkonný orgán, který může rozhodovat o všech záležitostech evropské integrace. V Radě EU zasedají zástupci vlád členských států, tj. ministři jednotlivých členských států odpovědní za příslušnou oblast, ti přijímají právní předpisy a koordinují chod jednotlivých evropských politik.

Mezi úkoly Rady EU patří:

- Přijímat a schvalovat legislativní akty EU
- Koordinovat hlavní směry hospodářských politik členských států
- Uzavírat mezinárodní dohody mezi EU a dalšími zeměmi
- Schvalovat roční rozpočet EU
- Rozvíjet společnou zahraniční a bezpečnostní politiku EU
- Sledovat spolupráci mezi soudními orgány a policejními složkami členských států.⁶⁰

V Radě EU je každá členská země zastoupena jedním členem, většinou ministrem. Formálně existuje jedna Rada EU, ale vzhledem k tomu, že každý ministr řeší jinou agendu, je Rada EU rozdělena do několika formací. V historii jich bylo až 22, nyní se dělí na deset sektorů:

1. Rada pro všeobecné záležitosti (General Affairs Council, GAC)
2. Rada pro zahraniční věci (Foreign Affairs Council, FAC)
3. Rada pro hospodářské a finanční záležitosti (Economic and Financial Affairs Council, ECOFIN)
4. Rada pro spravedlnost a vnitřní věci (Justice and Home Affairs Council, JHA)
5. Rada pro zaměstnanost, sociální politiku, zdravotnictví a spotřebitelské záležitosti (Employment, Social Policy, Health and Consumer Affairs Council, EPSCO)
6. Rada pro konkurenceschopnost (Competitiveness Council)

---

⁵⁹ Evropský parlament. Informační kancelář v České republice: Rozpočtová pravomoc [online]. Dostupný z WWW: <<http://www.evropsky-parlament.cz/view/cs/parliament/powers/budget.html>>.

⁶⁰ Consilium. Rada Evropské unie [online]. Dostupný z WWW: <<http://www.consilium.europa.eu/council?lang=cs>>.

7. Rada pro dopravu, telekomunikace a energetiku (Transport, Telecommunications and Energy Council, TTE)
8. Rada pro zemědělství a rybolov (Agriculture and Fisheries Council)
9. Rada pro životní prostředí (Environment Council)
10. Rada pro školství, mládež, kulturu a sport (Education, Youth, Culture and Sport Council, EYC)

Z těchto uvedených formací je na projednávání a schvalování evropského rozpočtu zaměřen pouze ECOFIN. Skládá se z ministrů hospodářství a financí, případně z ministrů pro rozpočet a schází se jednou měsíčně. Do jejich pravomocí spadá koordinace hospodářské politiky, ekonomická kontrola, dohled nad rozpočtovou politikou, dozor nad veřejnými financemi členských států, euro, finanční a kapitálové trhy a hospodářské vztahy se třetími zeměmi.

S výjimkou fiskálních záležitostí, kde je nutná jednomyslnost, rozhoduje ECOFIN převážně kvalifikovanou většinou. Den před jeho zasedáním se schází tzv. Euroskupina (jedná se o neformální seskupení), kterou reprezentují státy, jejichž měnou je euro a jednájí o otázkách Hospodářské a měnové unie.⁶¹

4.3 Evropská komise

Třetí zmiňovanou institucí, která se podílí na evropském rozpočtu je Evropská komise (EK). Prosazuje zájmy EU jako celku (nadmárodní princip), nikoliv zájmy jednotlivých členských zemí. Je strážkyní smluv, iniciátorkou legislativy a výkonným orgánem EU. Je složena z 27 komisařů, jeden komisař z každé členské země a včele je předseda volen Evropskou radou a schvalován Evropským parlamentem na funkční období 5 let. EK je stálým orgánem EU, schází se obvykle jednou týdně, její fungování spravuje jednací řád a svá rozhodnutí přijímá prostou většinou.

Mezi hlavní úkoly EK patří:

- Předkládat návrhy právních předpisů Parlamentu a Radě
- Řídit a provádět politiky a plnit rozpočet EU
- Vymáhat evropské právo (společně s Evropským soudním dvorem)
- Zastupovat EU na mezinárodní scéně

---

⁶¹ Euroskop.cz. Rada Evropské unie [online]. Dostupný z WWW: <<http://www.euroskop.cz/98/91/clanek/rada-evropske-unie---zakladni-informace/>>.

Jednou ze zmíněných funkcí EK je správa evropského rozpočtu. Odpovídá společně se Soudním dvorem za kontrolu výdajů z rozpočtu.⁶²

EK je rozčleněna do různých útvarů a služeb, nejvýznamnějšími útvary Komise jsou generální ředitelství. Jednotlivá generální ředitelství jsou rozdělena podle politik, kterými se zabývají. Služby Komise se věnují všeobecným administrativním otázkám.

V současnosti existuje přes 30 generálních ředitelství EK, mezi nimiž je také Generální ředitelství pro rozpočet. To má za úkol zabezpečovat zdroje potřebné pro realizaci evropských politik od rozpočtových orgánů (EP, Rada EU) na základě účinného finančního plánování. Zajišťuje, aby výdaje EU byly v souladu se střednědobými finančními výhledy, a současně prostřednictvím konstruktivního dialogu mezi orgány Unie zajišťuje, aby roční rozpočtový proces probíhal hladce. Z toho důvodu vytváří návrhy rozpočtů předkládané Komisí a upravuje je, dokud nejsou přijaty rozpočtovými orgány.

Další funkce Generálního ředitelství pro rozpočet je řízení rozpočtového regulačního rámce pro sestavování, provádění a kontrolu rozpočtu. Řídí finanční toky mezi Komisí a členskými státy a dohlíží na to, aby byly správně vybírány vlastní zdroje, zajišťuje provádění plateb všech schválených výdajů Komise a jejich případné zpětné vymáhání. Také mezi jeho úkoly patří příprava roční účetní závěrky všech orgánů. Skrze školení, poradenství, kontrolní a řídicí nástroje uděluje Generální ředitelství pro rozpočet útvarům Komise nástroje nezbytné k řádnému finančnímu řízení. Na závěr předkládá zprávy o plnění rozpočtu, za účelem získání kladného prohlášení o věrohodnosti Účetním dvorem.⁶³

4.4 Rozpočtová procedura

Schvalování rozpočtu se dělí do čtyř fází:

1. Fáze: Komise vytvoří návrh rozpočtu

Všechny instituce a orgány EU vypracují do 1. července každého roku odhady svých výdajů na příští rozpočtový rok v souladu se svými vnitřními postupy. Komise tyto

---

⁶² Euroskop.cz. Evropská komise [online]. Dostupný z WWW: <<http://www.euroskop.cz/109/sekce/evropska-komise/>>.

⁶³ Evropská komise. Finanční plánování: Generální ředitelství pro rozpočet [online]. Dostupný z WWW: <http://ec.europa.eu/dgs/budget/mission/index_cs.htm>.

odhady shrne a sestaví návrh rozpočtu pro daný rok, který nejpozději do 1. září předloží Parlamentu a Radě.

2. Fáze: Čtení rozpočtu v Radě

Rada přijme svůj postoj k návrhu rozpočtu, včetně případných změn a do 1. října jej postoupí Evropskému parlamentu. Podrobně informuje Parlament o důvodech, na základě kterých svůj postoj přijala.

3. Fáze: Čtení v Parlamentu

Parlament má poté 42 dní na to, aby postoj Rady buď schválil a rozpočet tedy v říjnovém čtení přijal nebo jej většinou hlasů všech svých členů pozměnil a předal nazpět Radě. Následně předseda Parlamentu po dohodě s předsedou Rady svolá dohodovací výbor. Výbor se však nesejde, pokud Rada do deseti dnů informuje Parlament, že přijala všechny jeho pozměňovací návrhy a návrh rozpočtu tak může schválit.

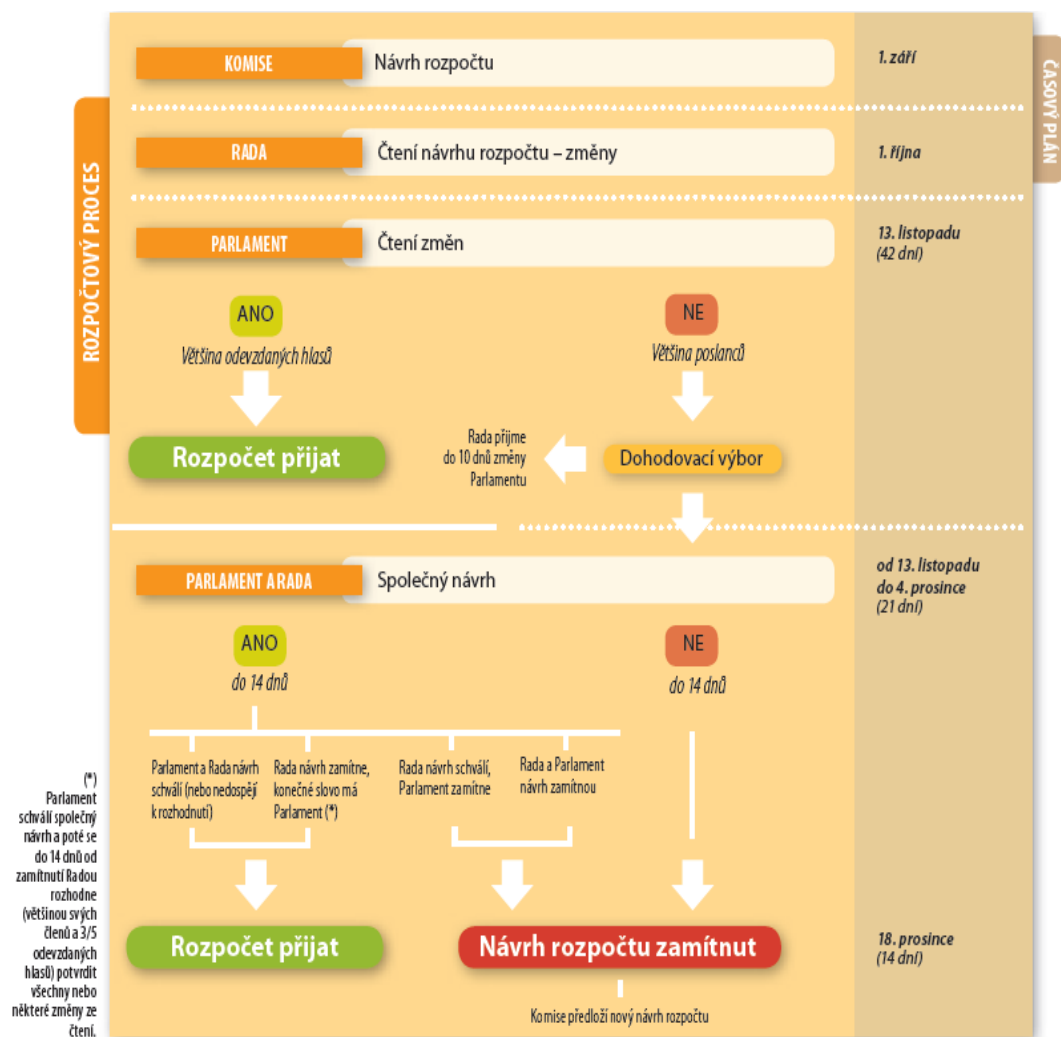
4. Fáze: Dohodovací výbor

V případě, že Rada změny Parlamentu nepřijme, je stanoven dohodovací výbor, který je složen z členů Rady nebo jejich zástupců a ze stejného počtu členů zastupující Evropský parlament. Úkolem tohoto výboru je předložit společný návrh rozpočtu do 21 dnů. Jakmile se dohodovací výbor na začátku listopadu dohodne na společném návrhu, je tento návrh předán EP a Radě. Následně mají Rada s Parlamentem 14 dní na to, aby ho schválili nebo zamítli. Avšak Parlament může rozpočet přijmout i přesto, pokud ho Rada zamítne. V případě, že jedna z institucí Rada nebo Parlament společný návrh zamítne, zatímco druhá nedospěje k rozhodnutí, je rozpočet zamítnut a Evropská komise musí vytvořit nový návrh rozpočtu. Jestliže na začátku rozpočtového roku není návrh rozpočtu stále s konečnou platností schválen, pak může být každý měsíc vydaná částka nepřesahující více než 1/12 rozpočtových prostředků přidělených na předchozí rozpočtový rok.⁶⁴

---

⁶⁴ Evropský parlament. O Parlamentu: Postup schvalování rozpočtu [online]. Dostupný z WWW: <<http://www.europarl.europa.eu/aboutparliament/cs/0007aefcf2/Postup-schvalov%C3%A1n%C3%AD-rozpo%C4%8Dtu.html>>. A Rozpočet Evropské unie: Základní údaje. Lucemburk: Úřad pro publikace Evropské unie, 2010. ISBN 978-92-79-14440-0.

Schéma rozpočtové procedury:

Zdroj: Rozpočet Evropské unie: Základní údaje. Lucemburk: Úřad pro publikace Evropské unie, 2010. ISBN 978-92-79-14440-0.

Závěr

Ve své bakalářské práci jsem se zaměřila na fungování evropského rozpočtu. Pro zpracování tohoto tématu jsem zvolila řadu odborných publikací, informačních materiálů či důvěryhodné internetové zdroje. Snažila jsem se o přesné vymezení příjmové a výdajové stránky rozpočtu, aby bylo patrné, odkud evropské prostředky přicházejí a do čeho jsou investovány. Setkala jsem se s mnohými aspekty, které naznačují, že evropský rozpočet potřebuje být reformován, aby mohl lépe plnit cíle Evropské unie.

Hned v počátku práce jsem narazila na jeden z problémů rozpočtu, a to je jeho velikost. Po zvýšení objemu rozpočtu volají rostoucí nároky na zajištění chodu EU, která představuje seskupení 27 členských států. Naopak státy patřící mezi největší přispěvatelé do rozpočtu usilují o zachování současné velikosti, která se pohybuje kolem 1 % HND. Domnívám se, že není ani tak důležité evropský rozpočet navyšovat, podstatnější je zajistit lepší alokaci finančních prostředků, aby opravdu sloužily k naplňování evropských cílů. K tomu patří jednání o víceletých finančních rámcích, které určují rozpočtové priority a stropy výdajů na jednotlivé roky.

Při zkoumání příjmové stránky jsem narazila na spoustu problémů, kvůli kterým by měla být reformována. Současné příjmy z tradičních vlastních zdrojů tvořené z výběru cel a zemědělských dávek klesají v důsledku liberalizace trhu, a proto již nepředstavují dostatečný zdroj příjmů. U zdroje založeného na DPH se kritizuje složitost jeho výpočtu a u posledního zdroje z HND členských států je na jednu stranu zaručena spravedlnost, neboť každý členský stát odvádí stejné procento, ale na druhou stranu je kritizován, protože se nejedná o vlastní příjem, ale spíše o příspěvek založený na schopnosti členských států platit do rozpočtu. Kvůli zmíněným problémům se již dlouho diskutuje o zavedení nového vlastního daňového zdroje pro evropský rozpočet. V této souvislosti se hovoří o tzv. „evropské dani“, ale vzhledem k neochotě členských států přenechat část svých daňových výnosů společnému rozpočtu, dojde zřejmě zatím jen k úpravě již existujícího systému příjmů.

K reformě by mělo dojít také straně výdajů, současná finanční perspektiva pro období 2007-2013 je zaměřena především na udržitelný růst, z něhož je financována zejména soudržnost pro růst a zaměstnanost, kde patří například strukturální fondy. Nedílnou součástí a velkou zátěží výdajové stránky rozpočtu je společná zemědělská politika, na kterou bylo v minulosti

odváděno přes 70 % z celkového rozpočtu, nyní se jedná o přibližně 40 %. V současnosti probíhají jednání o novém finančním rámci pro období 2014-2020, mezi hlavní priority bude patřit opět snaha o snížení prostředků na zemědělství a zvýšení výdajů do oblastí, které budou naplňovat dané evropské cíle.

V poslední kapitole je rozebrána rozpočtová procedura, na které se podílejí především tři hlavní evropské instituce. Jedná se o Evropský parlament, který společně s Radou Evropské unie tvoří tzv. rozpočtové orgány. Spolu mohou o rozpočtu rozhodovat, avšak rozhodující slovo při jeho schvalování má Evropský parlament. Přípravou návrhu rozpočtu a následně jeho plnění je pověřena Evropská komise.

Ve své práci jsem došla k závěru, že pro plnění evropských cílů jako je kupříkladu podpora konkurenceschopnosti EU, podpora výzkumu a vývoje nových technologií a rozvojová pomoc, bude muset být navýšen objem rozpočtu, nebo provedena reforma alokace prostředků na straně výdajů. Navýšení objemu finančních prostředků by znamenalo reformovat příjmovou stránku, tedy zavést nový vlastní daňový zdroj. To je ale v důsledku stále trvající ekonomické krize a s celkovou neochotou členských států odvádět část svých daňových výnosů do unijního rozpočtu velmi nepravděpodobné. Proto by mělo dojít k reformě alespoň na výdajové stránce, a to především k opětovnému snížení prostředků určených na zemědělství.

Seznam použité literatury

1. BALDWIN, R., WYPLOSZ, CH. *Ekonomie evropské integrace*. Praha: Grada Publishing, a.s., 2008. 480 s. ISBN 978-80-247-1807-1.
2. BEGG, I., GRIMWADE, N. *Paying for Europe*. Sheffield: Sheffield Academic Press, 1998. 200 s. ISBN 1-85075-858-1.
3. FALATHOVÁ, A. *Reforma rozpočtu Evropské unie a finanční rámec po roce 2013*. Praha: Evropské hodnoty o. s., 2009. ISBN 978-80-904158-5-0.
4. FIALA, P., PITROVÁ, M. *Evropská unie*. 2. vyd. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury (CDK), 2010. 803 s. ISBN 978-80-7325-223-6.
5. FONTAINE, P. *Evropa ve 12 lekcích*. Lucemburk: Úřad pro publikace Evropské unie, 2010. 80 s. ISBN 978-92-79-17501-5.
6. HEINEMANN, F., MOHL, P., OSTERLOH, S. *Reform options for the EU own resources system*. Heidelberg: Physica-Verlag, 2008. 177 s. ISBN 978-3-7908-2065-2.
7. HOBZA, A. *Evropská unie a hospodářské reformy*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2009. 352 s. ISBN 978-80-7400-122-2.
8. KÖNIG, P. a kol. *Rozpočet a politiky Evropské unie: Příležitost pro změnu*. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2009. 630 s. ISBN 978-80-7400-011-9.
9. KÖNIG, P., LACINA, L., OSTŘÍŽEK, J., PŘENOSIL, J., STREJČEK, P. *Učebnice evropské integrace*. 3. vyd. Brno: Barrister & Principal, o. s., 2011. ISBN 978-80-87474-31-0.
10. KUČEROVÁ, I. *Hospodářské politiky v kontextu vývoje Evropské unie*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, 2010. ISBN 978-80-246-1628-5.
11. ŠREIN, Z. *Mechanismy hospodářské politiky Evropské unie*. Praha: Vysoká škola ekonomická v Praze, 2000. 369 s. ISBN 80-7079-946-3.
12. *Evropský parlament*. Praha: Informační kancelář Evropského parlamentu, 2009.
13. *Investice do naší budoucnosti: Finanční rámec Evropské unie 2007-2013*. 3. vyd. Lucemburk: Úřad pro publikace Evropské unie, 2010. ISBN 978-92-79-14462-2.
14. *Návrh Evropské komise na víceletý finanční rámec pro období 2014-2020*. Lucemburk: Úřad pro publikace Evropské unie, 2011. ISBN 978-92-79-21282-6.
15. *Rozpočet EU na rok 2012*. Lucemburk: Úřad pro publikace Evropské unie, 2012. ISBN 978-92-79-21730-2.

16. *Rozpočet Evropské unie: Základní údaje*. Lucemburk: Úřad pro publikace Evropské unie, 2010. ISBN 978-92-79-14440-0.
17. BusinessInfo.cz. *Politika na podporu výzkumu a technologického vývoje* [online]. Dostupný z WWW: <<http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/politiky-eu/politika-na-podporu-vyzkumu-technologie/1000521/10932/>>.
18. BusinessInfo.cz. *Pozvání na debatu: Nová finanční perspektiva EU 2014-2020* [online]. Dostupný z WWW: <<http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/aktuality-z-evropske-unie/nova-financni-perspektiva-eu-2014-2020/1000661/61822/>>.
19. Centre for European policy studies. *A new budget for the European Union?* [online]. Dostupný z WWW: <http://www.emagazine.assonime.it/upload/Policy%20Brief_CEPS.pdf>.
20. Consilium. *Rada Evropské unie* [online]. Dostupný z WWW: <<http://www.consilium.europa.eu/council?lang=cs>>.
21. CUPALOVÁ, M. *Hlavní výzvy reformy rozpočtu EU* [online]. Dostupný z WWW: <<http://ces.vse.cz/wp-content/cupalova.pdf>>.
22. ČÁSTEK, M. *Reforma rozpočtu EU: velká očekávání vs. současná realita* [online]. Dostupný z WWW: <<http://ces.vse.cz/wp-content/castek.pdf>>.
23. Europa.eu. Evropská unie. *Spravedlnost a vnitřní věci* [online]. Dostupný z WWW: <http://europa.eu/pol/justice/index_cs.htm>.
24. Europa.eu. Evropská unie. *Vzdělávání, odborná příprava a mládež* [online]. Dostupný z WWW: <http://europa.eu/pol/educ/index_cs.htm>.
25. Europa.eu. *Summaries of EU legislation: MEDA programme* [online]. Dostupný z WWW: <http://europa.eu/legislation_summaries/external_relations/relations_with_third_countries/mediterranean_partner_countries/r15006_en.htm>.
26. Europa.eu. *Summaries of EU legislation: TACIS programme* [online]. Dostupný z WWW: <http://europa.eu/legislation_summaries/external_relations/relations_with_third_countries/eastern_europe_and_central_asia/r17003_en.htm>.
27. European Commission. *European Union Public Finance - Fourth edition* [online]. Dostupný z WWW: <http://ec.europa.eu/budget/library/biblio/publications/public_fin/EU_pub_fin_en.pdf>.
28. European Commission. *Financial programming and budget: Myths and facts* [online]. Dostupný z WWW: <http://ec.europa.eu/budget/explained/myths/myths_en.cfm#1of15>.

29. Euroskop.cz. *Evropská komise* [online]. Dostupný z WWW: <<http://www.euroskop.cz/109/sekce/evropska-komise/>>.
30. Euroskop.cz. *Evropský parlament* [online]. Dostupný z WWW: <<http://www.euroskop.cz/92/sekce/evropsky-parlament/>>.
31. Euroskop.cz. *Finanční perspektiva 2007-2013* [online]. Dostupný z WWW: <<http://www.euroskop.cz/8905/sekce/financni-perspektiva-2007-2013/>>.
32. Euroskop.cz. *Finanční perspektiva-vývoj* [online]. Dostupný z WWW: <<http://www.euroskop.cz/8904/sekce/financni-perspektiva---vyvoj/>>.
33. Euroskop.cz. *Problémy rozpočtu EU* [online]. Dostupný z WWW: <<http://www.euroskop.cz/8921/sekce/problemy-rozpocet-eu/>>.
34. Euroskop.cz. *Rada Evropské unie* [online]. Dostupný z WWW: <<http://www.euroskop.cz/98/91/clanek/rada-evropske-unie---zakladni-informace/>>.
35. Euroskop.cz. *Rybolov* [online]. Dostupný z WWW: <<http://www.euroskop.cz/8925/sekce/rybolov/>>.
36. Evropská komise. *Evropský úřad pro boj proti podvodům* [online]. Dostupný z WWW: <http://ec.europa.eu/anti_fraud/index_cs.htm>.
37. Evropská komise. *Finanční plánování: Generální ředitelství pro rozpočet* [online]. Dostupný z WWW: <http://ec.europa.eu/dgs/budget/mission/index_cs.htm>.
38. Evropská komise. *Reformovat rozpočet, změnit Evropu, financování rozpočtu* [online]. Dostupný z WWW: <http://ec.europa.eu/budget/reform2008/issues/article_5959_cs.htm>.
39. Evropská komise. *Spravedlnost: Občanství EU* [online]. Dostupný z WWW: <http://ec.europa.eu/justice/citizen/index_cs.htm>.
40. Evropská komise. *Výdaje EU: Uvádíme mýty na pravou míru* [online]. Dostupný z WWW: <http://ec.europa.eu/budget/library/biblio/publications/myths/pub_eu_spending_cs.pdf>.
41. Evropská komise. Zastoupení v České republice. *Transevropské sítě (TEN)* [online]. Dostupný z WWW: <http://ec.europa.eu/ceskarepublika/information/glossary/term_238_cs.htm>.
42. Evropská komise. *Zemědělství a rozvoj venkova: Politika rozvoje venkova v období 2007-2013* [online]. Dostupný z WWW: <http://ec.europa.eu/agriculture/rurdev/index_cs.htm>.

43. Evropský parlament. Informační kancelář v České republice. *Rozpočtová pravomoc* [online]. Dostupný z WWW: <<http://www.evropsky-parlament.cz/view/cs/parliament/powers/budget.html>>.
44. Evropský parlament. *O Parlamentu: Postup schvalování rozpočtu* [online]. Dostupný z WWW: <<http://www.europarl.europa.eu/aboutparliament/cs/0007aefcf2/Postup-schvalov%C3%A1n%C3%AD-rozpo%C4%8Dtu.html>>.
45. Evropský parlament. *Víceletý finanční rámec* [online]. Dostupný z WWW: <http://circa.europa.eu/irc/opoce/fact_sheets/info/data/how/finances/article_7170_cs.htm>.
46. FAJNOROVÁ, M. *Rozpočet EU* [online]. Dostupný z WWW: <http://is.muni.cz/th/52130/esf_m/diplomova_prace-kon..pdf>.
47. Fors. *Financování rozvojové spolupráce ES* [online]. Dostupný z WWW: <<http://www.fors.cz/cs/rozvojova-spoluprace/financovani-rozvojove-spoluprace-es>>.
48. KRUTÍLEK, O., KUCHYŇKOVÁ, P. *Finanční perspektiva evropských společenství/ Evropské unie na léta 2007-2013* [online]. Analýza. Dostupný z WWW: <http://www.cdk.cz/pdf/analyzy/financni_perspektiva_es_eu_na_leta_2007-2013.pdf>.
49. 2007-2013.eu. *EU budget: Freedom, Security and Justice, and Citizenship* [online]. Dostupný z WWW: <http://www.2007-2013.eu/budgetary_headings_3.php>.
50. 2007-2013.eu. *EU funds: Instrument for Pre-Accession Assistance (IPA)* [online]. Dostupný z WWW: <http://www.2007-2013.eu/by_scope_ipa.php>.
51. 2007-2013.eu. *EU funds: Youth in Action* [online]. Dostupný z WWW: <http://www.2007-2013.eu/by_scope_youth.php>.